

STRATEGIA ROZWAŻYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBACZOWSKIM NA LATA 2013-2020

Spis treści:

Wstęp.....	3
1. Podstawy prawne, procedura tworzenia powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych	
1.1. Uwarunkowania prawne.....	5
1.2. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi.....	8
1.3. Metodologia i charakterystyka prac nad strategią.....	15
2. Charakterystyka Powiatu Lubaczowskiego	
2.1. Zarys społeczno-demograficzny.....	17
2.2. Infrastruktura społeczna.....	22
2.2.1. Oświata i wychowanie.....	22
2.2.2. Zespół Placówek im. Jana Pawła II.....	25
2.2.3. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Lubaczowie.....	27
2.2.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	29
2.2.5. Bezpieczeństwo zdrowotne.....	35
2.2.6. Powiatowy Urząd Pracy.....	37
2.2.7. Organizacje pozarządowe.....	38
3. Pomoc społeczna na poziomie powiatu	
3.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie.....	41
3.1.1. Ośrodek Interwencji Kryzysowej.....	46
3.1.2. Powiatowa społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.....	47
3.2. Ośrodki pomocy społecznej.....	47
3.3. Domy Pomocy Społecznej.....	50
3.4. Środowiskowe Domy Samopomocy.....	52
3.5. Warsztaty Terapii Zajęciowej.....	55
3.6. Centrum Integracji Społecznej.....	57
3.7. Zakład Aktywności Zawodowej.....	59
3.8. Dom Dziecka.....	60
3.9. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych.....	61
4. Diagnoza problemów społecznych występujących w Powiecie Lubaczowskim.	
4.1. Bezrobocie.....	64
4.2. Ubóstwo.....	68
4.3. Niepełnosprawność.....	71
4.3.1. Długotrwała choroba.....	78
4.4. Potrzeba ochrony macierzyństwa.....	79
4.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	80
4.6. Przemoc w rodzinie.....	82

5. Bilans strategiczny rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Lubaczowskim.	
5.1. Analiza danych z ankiety „Problemy społeczne w opinii przedstawicieli instytucji działających w obszarze pomocy społecznej”	84
5.2. Analiza strategiczna SWOT	92
5.2.1. Pomoc społeczna	93
5.2.2. Niepełnosprawność	95
5.2.3. Ochrona zdrowia	96
5.2.4. Rynek pracy	97
5.2.5. Oświata i kultura	99
5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne	100
5.2.7. Uzależnienia	101
6. Cele strategiczne i operacyjne rozwiązywania problemów społecznych.	
6.1. Cel strategiczny nr 1 - Kompleksowa i profesjonalna jakość usług w Pomocy Społecznej	104
6.2. Cel strategiczny nr 2 - Wspieranie osób niepełnosprawnych i osób starszych	106
6.3. Cel strategiczny nr 3 - Poprawa stanu zdrowia i zwiększenie dostępu do usług Specjalistycznych	108
6.4. Cel strategiczny nr 4 - Promocja zatrudnienia oraz aktywacja lokalnego rynku pracy	110
6.5. Cel strategiczny nr 5 - Rozwój kultury, edukacji i zagospodarowania wolnego czasu	112
6.6. Cel strategiczny nr 6 - Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego	114
6.7. Cel strategiczny nr 7 - Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień	116
7. Wdrażanie i monitorowanie Strategii	118
Zakończenie	120
Spis tabeli, wykresów	121

WSTĘP

Rola powiatu w kształtowaniu rozwoju lokalnego wywołuje potrzebę wypracowania rozwiązań umożliwiających skuteczne długofalowe oddziaływanie na problemy lokalnej społeczności. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim na lata 2013- 2020 jest dokumentem programowym, który w sposób zaplanowany i celowy umożliwi realizację zadań powiatu w sferze polityki społecznej w najbliższych latach. Strategia została opracowana zgodnie z przepisami art. 4 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2013 Poz. 595), oraz art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2013 Poz. 182 z późn. zm.)zapisy te zobowiązują powiat do opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych oraz wszystkich zagrożonych marginalizacją społeczną. Nadrzędnym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim stanowi w związku z tym dokument o podstawowym znaczeniu w zakresie formułowania oczekiwań danej społeczności, a jego znaczenie podkreśla fakt, iż w procesie tworzenia, obok specjalistów uczestniczą również przedstawiciele instytucji, organizacji pozarządowych co sprzyja identyfikowaniu się wspólnot terytorialnych z celami strategicznymi i motywuje je do ich realizacji. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w krótkim sformowaniu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesami integracji i rozwoju polityki społecznej.

Niezbędnym jest posiadanie strategii rozwoju problemów społecznych, dokument ten stanowi istotny warunek pożądaných pozytywnych zmian w przestrzeni lokalnej, ułatwiając administracji samorządowej podejmowanie decyzji dotyczących funkcjonowania i rozwoju powiatu.

Dlatego celowe było strategiczne podejście do polityki społecznej, tzn. zaplanowanie i skoordynowanych działań, fundamentem przedstawionej Strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału. Mieszkańcy powiatu, odbiorcy i adresaci Strategii powinni posiadać pewność, iż w sytuacjach kryzysowych mogą liczyć na szeroko rozumiane wsparcie i pomoc. Dla bezpieczeństwa socjalnego wymagane jest, bowiem

stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających się warunków społecznych. Strategia zawiera diagnozę problemów według stanu obecnego, cele strategiczne i cele operacyjne poszczególnych obszarów. Opracowane cele i działania będą realizowane zgodnie z harmonogramem zadań przy określonych możliwościach finansowych Powiatu Lubaczowskiego. Skuteczność wyznaczonych w niej działań będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych oraz aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Dokument ten jest materiałem wyjściowym do opracowania szczegółowych programów i projektów w sferze pomocy społecznej Powiatu Lubaczowskiego.

Przyjęcie aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim przez Radę Powiatu Lubaczowskiego nie zamyka procesu doskonalenia i weryfikacji polityki społecznej w sferze pomocy społecznej. Doświadczenia zdobywane w trakcie realizacji celów i zadań strategii pozwolą na dalszą aktualizację jej założeń.

1. PODSTAWY PRAWNE PROCEDURA TWORZENIA POWITOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zarząd Powiatu w Lubaczowie Uchwałą Nr 48/275/2013 z dnia 17 stycznia 2013 roku powołał Zespół ds. aktualizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim”

Zadaniem Zespołu było przygotowanie materiałów niezbędnych do aktualizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim”, zdiagnozowanie problemów społecznych w Powiecie, sformułowanie i wybór celów oraz działań priorytetowych, organizowanie spotkań i konsultacji społecznych. Powierzone działania zespół realizował podczas wspólnych spotkań warsztatowych. Zespół został zobowiązany, także do przygotowania raportów z realizacji strategii, aktualizacji i dostosowania Strategii do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno-gospodarczego Powiatu Lubaczowskiego w kolejnych latach.

Opracowywany przez powiat dokument musi spełniać również poniższe warunki:

- 1) być zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa i kraju oraz innymi dokumentami strategicznymi powiatu,
- 2) kształtować aktywny model polityki społecznej w powiecie (współpraca wszystkich instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu).
- 3) zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Konieczność uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przez samorząd terytorialny reguluje **ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.**(Dz. U. 2013 Poz. 182 z późn. zm.). Określa ona warunki prawne, organizację systemu pomocy społecznej, zadania i rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania. Zadania powiatu w tej kwestii reguluje art. 19: „do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja

strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Ustawa o pomocy społecznej zobowiązała również ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie oraz regionalne ośrodki polityki społecznej do koordynowania realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Istotne znaczenie mają również inne akty prawne. Należy do nich zaliczyć m.in. **ustawę o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998r.**(Dz. U. 2013 Poz. 595), Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie m.in.:

- 1) pomoc społeczna,
- 2) polityka prorodzinna,
- 3) wspieranie osób niepełnosprawnych,
- 4) przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 5) współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- 6) inne.

Kolejną podstawą prawną jest **ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006r.**(Dz. U. 2009 Nr 84 Poz. 712 z późn. zm.). Ustawa określa zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę, tryb współpracy między nimi, instrumenty służące realizacji tej polityki oraz wskazuje źródła ich finansowania. Ponadto z 15 przewidzianych w ustawie zadań, 8 dotyczy polityki społecznej.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r.(Dz. U. 2011 Nr 43 Poz.225 z późn. zm.), jako kolejne uwarunkowanie prawne strategii, jest ustawą pisaną specjalnie z myślą o osobach wykluczonych społecznie - odnosi się bezpośrednio do tej grupy, zawiera prawną definicję wykluczenia. Stwarza podstawy do kompleksowych działań mających na celu przywrócenie społeczeństwu osób dotkniętych dysfunkcjami społecznymi z powodu: bezrobocia, bezdomności, uzależnienia, choroby psychicznej czy też z powodu czasowego odizolowania od społeczeństwa na skutek odbywania kary w zakładach karnych, bądź w przypadku uchodźców, na skutek trudności w asymilowaniu się do nowych warunków. Dostosowanie oferty pomocy do potrzeb poszczególnych grup wymaga przeprowadzenia głębokiej diagnozy dysfunkcji, oceny możliwości oraz znajomości regulacji prawnych dotyczących zatrudnienia socjalnego.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r.(Dz. U. 2011 Nr 127 Poz. 721 z późn. zm.). Reguluje status prawny osób niepełnosprawnych, ich prawa i uprawnienia, wskazuje zespół działań zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakość życia i integracji społecznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.(Dz. U. 2005 Nr 180 Poz. 1493 z późn. zm.) reguluje działania mające na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 6 października 1982 r.(Dz. U. 2012 Poz. 1356 późn. zm.), reguluje działania zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. 2010 Nr 234 Poz. 1536 z późn. zm.).Ustawa reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecenia realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością tych organizacji, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy. Zgodnie z konstytucyjną zasadą pomocniczości, jeżeli zadanie publiczne można wykonać siłami społeczeństwa obywatelskiego, to powinno być tymi siłami realizowane, przy użyciu środków publicznych, bez angażowania aparatu administracyjnego państwa. Fundamentalne znaczenie w tej kwestii ma przepis, który nakłada na organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego obowiązek uchwalenia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004r.(Dz. U. 2008 Nr 69 Poz. 415 z późn. zm.), która reguluje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu:

- 1) pełnego i produktywnego zatrudnienia;
- 2) rozwoju zasobów ludzkich;
- 3) osiągnięcia wysokiej jakości pracy;
- 4) wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej;
- 5) zwiększania mobilności na rynku pracy.

1.2. ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały opracowane w spójności z następującymi dokumentami:

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia

Dokument **NSRO** posiada również podtytuł – **Narodowa Strategia Spójności**, to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13. Celem strategicznym **NSRO** jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:

- 1) poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
- 2) poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- 3) budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- 4) podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,

- 5) wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- 6) wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS będą realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych.

1. Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS.
2. Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR.
3. Program Kapitał Ludzki – EFS.
4. 16 programów regionalnych – EFRR.
5. Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR.
6. Program Pomoc Techniczna – EFRR.
7. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe

Na szczeblu rządowych dokumentów strategicznych Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów pod przewodnictwem Ministra Michała Boniego przygotował dokument "Polska 2030. Wyzwania rozwojowe". W Raporcie opisany został obecny stan Polski i prognoza na najbliższe 20 lat. Porusza m.in. takie kwestie jak wzrost gospodarczy, sytuację demograficzną, aktywność zawodową, bezpieczeństwo klimatyczno-energetyczne, rozwój kapitału intelektualnego, solidarność regionalna czy wzrost kapitału społecznego.

W Raporcie zostało zdiagnozowanych 10 kluczowych wyzwań dla Polski w horyzoncie czasowym do 2030 r.

1. Wzrost konkurencyjności.
2. Sytuacja demograficzna.
3. Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy.
4. Odpowiedni potencjał infrastruktury.
5. Bezpieczeństwo energetyczno- klimatyczne.
6. Gospodarka oparta na wiedzy oraz rozwój kapitału intelektualnego.

7. Solidarność i spójność regionalna.
8. Poprawa spójności społecznej.
9. Sprawne państwo.
10. Wzrost kapitału ludzkiego.

Rekomendacje sformowane w Raporcie w ramach dziesięciu zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych można pogrupować w trzy główne, wzajemnie powiązane i oddziałujące na siebie wymiary:

- 1) polityki tworzące demograficzne, makroekonomiczne i instytucjonalne fundamenty rozwoju,
- 2) polityki podnoszące produktywność, mobilność i adaptacyjność gospodarki,
- 3) polityki kształtujące społeczny wymiar rozwoju i stwarzające warunki dla jego dyfuzji.

Program Polityka Prorodzinna Państwa

„Program polityki prorodzinnej państwa” został przygotowany przez Międzyresortowy Zespół do Spraw Opracowania Polityki Prorodzinnej Państwa, powołany przez Prezesa Rady Ministrów.

Jednym z nadrzędnych, długookresowych celów polityki prorodzinnej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i funkcjonowania rodziny poprzez wspomaganie jej we wszystkich fazach rozwoju. Realizacja tego celu wymaga zastosowania takich rozwiązań, które pozwolą zastąpić dominującą obecnie zasadę opiekuńczości państwa zasadą jego pomocniczości wobec rodziny. Podstawową przesłanką wyboru rozwiązań polityki prorodzinnej powinien być powszechny szacunek i akceptacja wartości rodziny oraz przekonanie, że wydatki na rzecz rodziny wychowującej dzieci stanowią inwestycję, która w przyszłości przyniesie społeczeństwu określone korzyści.

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2009- 2015

Jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań samorządu Województwa Podkarpackiego w obszarze pomocy społecznej. Celem programu jest stworzenie rozwiązań umożliwiających pomoc i działanie zapobiegające izolacji i marginalizacji mieszkańców Województwa Podkarpackiego znajdujących się w trudniej sytuacji życiowej takiej jak:

- 1) bezdomności,
- 2) niepełnosprawności,
- 3) bezrobocie,
- 4) narkomani,
- 5) alkoholizm,
- 6) przemoc,
- 7) starości.

Celem głównym programu jest również pobudzenie aktywności społecznej.

Samorząd Województwa Podkarpackiego objął swoim działaniami osoby i rodziny dotknięte niepełnosprawnością, alkoholizmem, narkomanią w Programach wymienionych poniżej:

- 1. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012-2016.**
- 2. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2010-2013.**
- 3. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2013.**
- 4. Wojewódzki Program na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeni Społecznemu na lata 2008-2020.**

Wojewódzki Program Pomocy Społecznej zakłada:

- 1) poprawę stopnia zabezpieczenia potrzeb pomocy społecznej, a przez to:
 - a) zmniejszenie dysproporcji w poziomie życia mieszkańców województwa podkarpackiego,
 - b) zmniejszenie natężenia ubóstwa,
- 2) wspieranie rodzin w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w odzyskiwaniu samodzielności życiowej,
- 3) zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin ubogich, w tym wielodzietnych i niepełnych oraz osób starszych
- 4) zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

Istotą Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest stworzenie na terenie Powiatu Lubaczowskiego lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobom niepełnosprawnym takiej pomocy, która umożliwi osiągnięcie jak najlepszej życiowej samodzielności i aktywności przy wykorzystaniu tkwiących w nich potencjalnych zdolności i możliwości. Jest dokumentem rozwijającym politykę społeczną w powiecie. Stanowi on uzupełnienie i poszerzenie działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wspiera realizację następujących celów:

- 1) ograniczenie skutków niepełnosprawności,
- 2) poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych,
- 3) zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności,
- 4) efektywne wykorzystywanie dostępnych funduszy,
- 5) tworzenie warunków do rozwoju współpracy między organizacjami poza rządowymi i samorządowymi

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest dokumentem precyzującym cele, których realizację przewiduje się na okres 3 lat. Dzięki opracowaniu programu możliwe jest szczegółowe zidentyfikowanie potrzeb oraz zorganizowanie przyszłych działań. W związku z powyższym, dominującą część dokumentu stanowi diagnoza i opis przedsięwzięć jakie samorząd terytorialny oraz podmioty działające w obrębie pomocy społecznej i opieki nad dzieckiem oraz rodziną mogą podjąć. Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, oraz wskazuje podmioty bezpośrednio odpowiedzialne za ich wdrażanie.

Niniejszy dokument pozwala zaplanować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Dokument ten ma również istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Stanowi formę podjęcia próby rozwiązywania ważnych z punktu widzenia lokalnej polityki społecznych problemów związanych ze wsparciem rodzin mających trudności

w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych. Główną myślą programu jest potrzeba budowania modelu zintegrowanej społeczności lokalnej, w której dziecko i rodzina może liczyć na wsparcie w sytuacjach trudnych i zagrażających ich funkcjonowaniu.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011- 2015

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie- zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny. Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz

zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin w Powiecie Lubaczowskim.

Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy w Powiecie Lubaczowskim na lata 2011-2013

Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie, aby nadać kształt realizacji działań prozatrudnieniowych oraz zdefiniować główne zadania w tym zakresie opracował Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2011-2013.

Niniejszy dokument jest wykonaniem postanowień art. 9 ust.1 pkt 1 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) i zawiera nadrzędne cele polityki lokalnego rynku pracy, opis oraz przewidywane efekty działań przyjętych do realizacji.

Opracowanie stworzono na podstawie analizy źródeł zastanych Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaczowie, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, Banku Danych Regionalnych GUS, oraz Urzędu Statystycznego w Rzeszowie. Skorzystano również z zasobów internetowych, w tym stron internetowych urzędów miast i gmin Powiatu Lubaczowskiego.

Program opracowany został na podstawie analizy stanu i struktury lokalnego rynku pracy oraz kształtujących się trendów gospodarczych. Po dokonaniu analizy mocnych i słabych stron oraz występujących szans i zagrożeń określony został **Cel główny Programu:** *Ograniczenie bezrobocia oraz rozwój społeczny i zawodowy mieszkańców powiatu lubaczowskiego.*

Szczególną uwagę zwrócono na to, by cel główny i cele szczegółowe przyjęte w powyższym dokumencie były zgodne z założeniami polityki rozwojowej państwa, województwa, powiatu, gmin oraz z normami wynikającymi z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Roczny Program Współpracy Powiatu Lubaczowskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2013 r.

Program jest dokumentem wyznaczającym politykę Powiatu Lubaczowskiego wobec organizacji pozarządowych, stanowi istotny fragment realizacji podstawowych zadań Powiatu. Nadrzędnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego wykonania zadań Powiatu, wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie organizacji pozarządowych w ich realizację oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem powiatu a organizacjami pozarządowymi.

Celami szczegółowymi Programu są:

- 1) poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców Powiatu,
- 2) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- 3) prezentacja dorobku podmiotów działalności pożytku publicznego i promowanie ich osiągnięć,
- 4) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- 5) stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Powiatu,
- 6) zwiększenie udziału mieszkańców Powiatu w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- 7) racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych.

Korzyści płynące z dotychczasowej współpracy z organizacjami pożytku publicznego potwierdzają celowość opracowania Programu oraz gwarantują dalszą współpracę Powiatu Lubaczowskiego z organizacjami pozarządowymi w oparciu o założenia niniejszego Programu.

1.3. METODOLOGIA I CHARAKTERYSTYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim na lata 2013-2020 podzielone zostały na cztery etapy. Etap I prac obejmował zebranie wszystkich niezbędnych wskaźników, na podstawie których opracowano charakterystykę Powiatu Lubaczowskiego: jego demografię, zasoby. Etap II dotyczył opracowania planu

strategicznego, w tym celu zostały przeprowadzone konsultacje w formie ankiety z przedstawicielami instytucji działającymi na terenie Powiatu. Analiza informacji uzyskanych w ankietach pomogła w zidentyfikowaniu najistotniejsze problemy społecznych dotyczących mieszkańców Powiatu, określenie działań, które przyczynią się do zminimalizowani problemów społecznych. Opracowaniem planu strategicznego zajął się Zespół ds. aktualizacji Strategii, który w czasie spotkania warsztatowego z Zespołem Redakcyjnym zapoznał się ze stanem prac nad Strategią, przeprowadził analizę SWOT zasobów Powiatu oraz wyznaczył cele strategiczne i szczegółowe. Następnym etapem prac było przekazanie przez Zespół Redakcyjny roboczej wersji Strategii członkom Zespołu ds. opracowania aktualizacji Strategii, w celu wniesienia uwag i dokonania zmian. Ostatni etap prac nad Strategią obejmował przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Strategii i przygotowanie ostatecznej wersji dokumentu Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim na lata 2013-2020.

Strategia, aby miała szansę realizacji musi obejmować horyzont czasowy od kilku do kilkunastu lat. Siedem lat wydaje się być rozsądnym okresem do osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Same tylko zmiany w infrastrukturze wymagają kilku lat, a jest to sektor o zasadniczym znaczeniu z punktu widzenia choćby osób niepełnosprawnych i starszych, długotrwale chorych. Przemiany kulturowe, zmiany wzorców postępowania przyjętych hierarchii w systemie wartości dokonują się jeszcze wolniej. Zatem Strategia dla Powiatu Lubaczowskiego budowana jest z uwzględnieniem kilkuletniego okresu czasu, natomiast w jej ramach ustalona zostanie hierarchia poszczególnych celów i program ich realizacji na okres najbliższych lat.

Planowanie strategiczne jest procesem ciągle korygowanym i aktualizowanym. W rezultacie **strategia nigdy nie jest dokumentem zamkniętym i ulega stałym modyfikacjom**. Ważny jest zatem koordynowanie, monitoring i kontrola założeń w trakcie realizacji Strategii oraz dostosowanie jej do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Do zachowania tych uwarunkowań został powołany Zespół ds. aktualizacji Strategii. Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim zakłada elastyczność i łatwe przystosowanie do zachodzących zmian. Zakłada się, że będzie ona poddawana stałej kontroli, czy obrane kierunki, przyjęte cele i zadania są nadal aktualne lub czy nie zmieniły swojej hierarchii.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU LUBACZOWSKIEGO

2.1. ZARYS SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNY

Powiat lubaczowski zajmuje przygraniczne, północno-wschodnie tereny województwa podkarpackiego. Od wschodu graniczy z Ukrainą od północy zaś z województwem lubelskim (powiaty: Tomaszów Lubelski i Biłgoraj) od południa i zachodu z powiatami jarosławskim i przeworskim. Położony jest malowniczo w obrębie dwóch makroregionów geograficznych; Kotliny Sandomierskiej i Roztocza. Strukturę administracyjną powiatu tworzy 8 gmin: Lubaczów – miasto, Lubaczów – gmina, Cieszanów, Oleszyce, Naroł, Horyniec Zdrój, Stary Dzików i Wielkie Oczy. Charakterystyczne położenie powiatu, z dala od dużych aglomeracji miejskich i liczne bogactwa naturalne sprawiają, że klimat tej ziemi jest wyjątkowy i specyficzny, a okoliczne tereny nastawione głównie na rolnictwo i turystykę. Ogromnym problemem występującym w powiecie jest bezrobocie, zwłaszcza tzw. „ukryte” mające miejsce, szczególnie na terenach wiejskich. Większe zakłady przemysłowe zostały zlikwidowane i po za rolnictwem możliwości zatrudnienia istnieją jedynie w praktyce w sferze budżetowej i małych firmach prywatnych.

Źródło: <http://www.kppsplubaczow.internetdsl.pl/mapa.html>

Powiat charakteryzuje się bardzo niską gęstością- 44 os/km² zaludnienia na km² w porównaniu do województwa- 118 km²

Tabela nr 1- Podstawowe dane na temat Powiatu Lubaczowskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość Liczbowa	
1.	Powierzchnia w ha	130883	
2.	Powierzchnia w stosunku do województwa (%)	7,3 %	
3.	Ludność	58 958	
		K- 29604	M- 29354
4.	Ludność na 1km ²	44 osoby	
5.	Liczba sołectw	82	
6.	Liczba miejscowości	93	

Źródło: dane GUS

Zgodnie z danymi Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiat Lubaczowski zamieszkuje 57 635 osób , w tym 28 896 kobiet. Największa liczba osób zamieszkuje Gminę Miejską Lubaczów około 22% mieszkańców powiatu, najmniejsza liczba mieszkańców zajmuje Gminę Wiejską Wielkie Oczy - 3896 osób (ok. 6,5 %). Od 2008r. notuje się niewielki spadek liczby mieszkańców od 2008r. -2011r. ubyło ich 374. Na 1 km² powierzchni ogólnej powiatu w 2011r. przypadał 44 osoby. Struktura płci ludności powiatu lubaczowskiego charakteryzuje się minimalną przewagą kobiet. Kobiety stanowią 50,14 %, ogółu- mężczyźni to natomiast 48,86% . Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn w powiecie wynosi 100,5.

Stan ludności w rozbiciu na poszczególne gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 2- Struktura ludności wg płci

Wyszczególnienie	RAZEM			MĘŻCZYŹNI			KOBIECY		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Powiat lubaczowski	56681	57635	58958	28280	28739	29354	28401	28896	29604
Gmina miejska Lubaczów	12374	12595	13010	5947	6041	6247	6427	6554	6763

Gmina wiejska Lubaczów	9068	9159	9405	4564	4608	4719	4504	4551	4686
Gmina wiejska Wielkie Oczy	3896	3930	3955	1943	1932	1948	1953	1998	2007
Gmina Narol	8324	8413	8502	4260	4360	4337	4064	4053	4165
Gmina Cieszanów	7212	7576	7824	3644	3802	3977	3568	3774	3847
Gmina wiejska Stary Dzików	4436	4398	4606	2246	2220	2312	2190	2178	2294
Gmina Oleszyce	6484	6573	6686	3239	3296	3341	3245	3277	3345
Gmina wiejska Horyniec- Zdrój	4887	4991	4970	2437	2480	2473	2450	2511	2497

Źródło dane GUS

Przyrost naturalny wpływa na wzrost, lub też spadek liczby ludności społeczeństwa. Takie wahania związane są z **ruchem naturalnym** (liczbą urodzenia i liczbą zgonów). Przyrost naturalny definiowany jest jako różnica między **liczbą urodzeń** a **liczbą zgonów**. W przypadku gdy ta różnica jest mniejsza od zera przyrost naturalny określany jest jako **ubytek naturalny**. Przyrost naturalny to wartość bezwzględna wyrażająca liczbę osób.

Najistotniejszymi czynnikami wpływającymi na liczbę mieszkańców powiatu jest przyrost naturalny oraz poziom migracji społeczeństwa. Od kilku lat notuje się spadek przyrostu naturalnego. Gminy Narol, Stary Dzików oraz Horyniec Zdrój od kilku lat utrzymują ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. Wskaźnik wysokości przyrostu naturalnego dla całego Powiatu Lubaczowskiego przedstawia się bardzo negatywnie- od 2011r. notuje się spadek na poziomie -31, natomiast w 2012r. osiągnął wartość -50. Najbardziej niekorzystnie w tym zestawieniu wypada gmina Narol, która notuje najwyższy ubytek naturalny w całym Powiecie Lubaczowskim w wysokości -64 w 2012r. Powiat Lubaczowski w 2011r. cechował się najniższym przyrostem naturalnym w całym województwie podkarpackim.

Tabela nr 3- Wysokość przyrostu naturalnego z podziałem na gminy w latach 2010-2012

Lp.	Wyszczególnienie	Przyrost naturalny		
		2010	2011	2012
1.	Powiat Lubaczowski	31	-31	-50
2.	Gmina Miejska Lubaczów	39	37	31
3.	Gmina Wiejska Lubaczów	3	-20	-8
4.	Gmina Wiejska Wielkie Oczy	4	-11	-14
5.	Gmina Narol	-31	-35	-64
6.	Gmina Cieszanów	14	1	13
7.	Gmina Wiejska Stary Dzików	-5	-20	-10
8.	Gmina Oleszyce	18	12	6
9.	Gmina Wiejska Horyniec Zdrój	-11	5	-4

Źródło: dane GUS

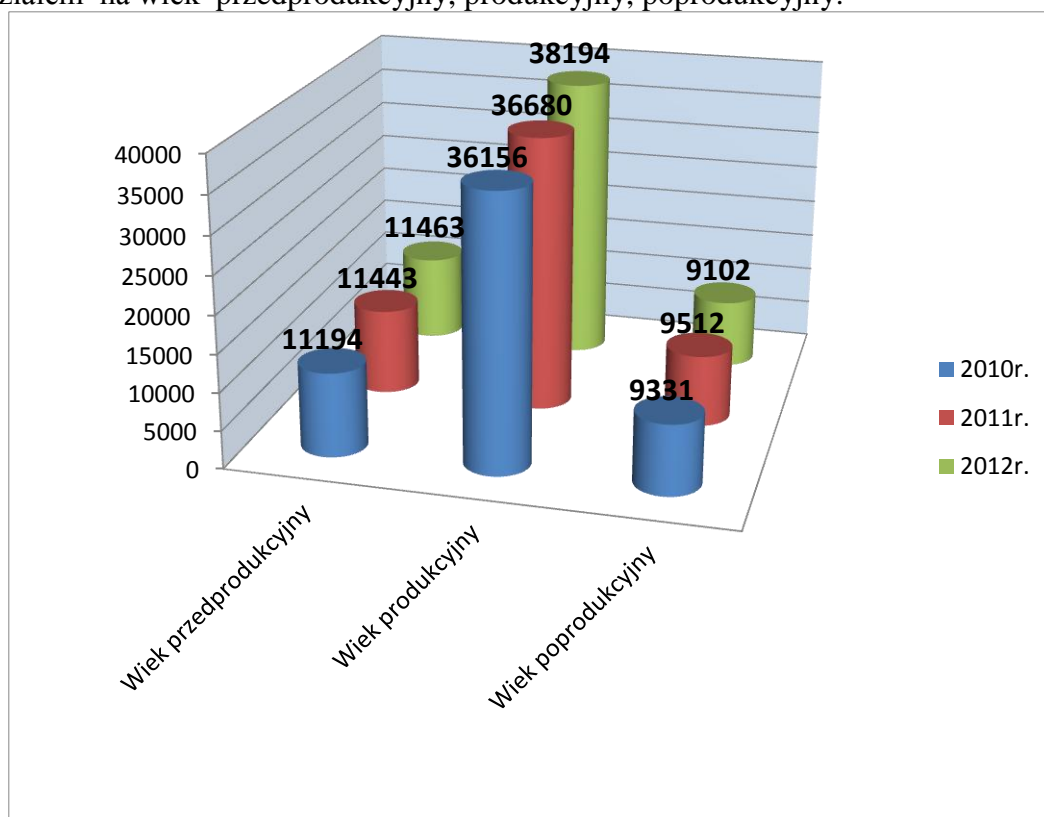
Od wielu lat obserwuje się ujemne saldo migracji, które jest konsekwencją przewagi rocznych odpływów ludności z Powiatu Lubaczowskiego nad wielkością napływów, porównując dane z 2010r. z rokiem 2011 można zaobserwować, iż saldo W 2011 r. w porównaniu do 2010 r. zwiększyła się liczba osób emigrujących w gminie Lubaczów, Wielkie Oczy, Narol, Oleszyce i Horyniec Zdrój.

Tabela nr 4- Saldo migracji w latach 2010-2011

Lp.	Wyszczególnienie	Lata	
		2010	2011
1.	Powiat Lubaczowski	-161	-196
2.	Gmina Miejska Lubaczów	-63	-28
3.	Gmina Wiejska Lubaczów	3	-39
4.	Gmina Wiejska Wielkie Oczy	3	-5
5.	Gmina Narol	-5	-8
6.	Gmina Cieszanów	-34	-33
7.	Gmina Wiejska Stary Dzików	-36	-34
8.	Gmina Oleszyce	-27	-29
9.	Gmina Wiejska Horyniec Zdrój	-2	-20

Źródło: dane GUS

Wykres nr 1- Liczba mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego w latach 2010-2012 z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny.

Źródło: dane GUS

Strukturę wiekową ludności powiatu przedstawia wykres nr 1, z którego wynika, iż w analizowanych latach najliczniejszą grupę mieszkańców stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, natomiast najmniejszą osoby w wieku poprodukcyjnym. Struktura wiekowa ludności powiatu w ostatnich latach ulega stałym zmianom w kierunku malejącej liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz stale rosnącą grupą w wieku produkcyjnym.

Tabela nr 5 - Liczba mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego w latach 2010-2012 z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny			Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Powiat Lubaczowski	11194	11443	11463	36156	36680	38194	9331	9512	9102
Gmina miejska Lubaczów	2327	2329	2384	8404	8503	8818	1643	1763	1808
Gmina Ciesznów	1444	1519	1722	4638	4831	5181	1130	1226	921

Gmina Narol	1543	1596	1536	5127	5166	5294	1654	1651	1672
Gmina Oleszyce	1353	1359	1309	4119	4204	4346	1012	1010	1031
Gmina wiejska Horyniec-Zdrój	927	982	756	3083	3114	3005	877	895	1010
Gmina wiejska Lubaczów	1940	1970	1951	5655	5731	6349	1473	1458	1105
Gmina wiejska Stary Dzików	856	879	994	2749	2703	2831	831	816	781
Gmina wiejska Wielkie Oczy	804	809	811	2381	2428	2370	711	693	774

Źródło: dane GUS

2.2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.2.1 OŚWIATA I WYCHOWANIE

W Powiecie Lubaczowskim funkcjonują przedszkola, szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Większość z nich to jednostki organizacyjne poszczególnych gmin powiatu. W gminach na terenie powiatu funkcjonuje 36 szkół podstawowych i 19 gimnazjów. W gestii powiatu jest prowadzenie szkół specjalnych i ponadgimnazjalnych. Na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz młodzieży charakteryzującej się poważniejszymi zaburzeniami w funkcjonowaniu społecznym powstał Zespół Placówek im. Jana Pawła II. Funkcjonuje również w powiecie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Poradnia udziela pomocy uczniom, rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie Powiatu Lubaczowskiego. Powiat jest organem prowadzącym trzech szkół ponadgimnazjalnych: Zespołu Szkół im. Gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie, Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie, Zespołu Szkół w Oleszycach.

W Zespole Szkół im. Gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie młodzież może kształcić w ośmiu kierunkach.

- 1.Liceum Ogólnokształcące
- 2.Technikum Ekonomiczne
- 3.Technikum Mechaniczne
- 4.Technikum Informatyczne
- 5.Technikum Budowlane
- 6.Technikum Geodezyjne
- 7.Technikum Logistyczne
- 8.Zasadnicza Szkoła Zawodowa:

- 1) ślusarz,
- 2) operator obrabiarek skrawających,
- 3) oddziały wielozawodowe dla młodocianych pracowników.

Zdecydowana większość uczniów mieszka w Lubaczowie i pobliskich miejscowościach. 70% młodzieży to uczniowie z terenów wiejskich, gdyż Powiat Lubaczowski to w większości teren rolniczy. Osoby, które mają dużą odległość z miejsca zamieszkania do szkoły mają możliwość mieszkania w czasie roku szkolnego w internacie szkolnym. Około 70% słuchaczy to uczniowie szkół średnich pozostałych 30%, to uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej, którzy uczą się umiejętności praktycznych zarówno w szkole na warsztatach szkolnych, jak i w zakładach pracy poza szkołą. Młodzież kształci się na różnych kierunkach przygotowujących ich do pracy w określonych warunkach oraz do podjęcia dalszego kształcenia na poziomie średnim i wyższym. Zespół Szkół zatrudnia wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, z różnym stażem pedagogicznym pracujących w dwunastu różnych zespołach przedmiotowych.

Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Lubaczowie powstało w 1913 roku. Aktualnie do szkoły uczęszcza 659 uczniów: 205 w klasach pierwszych (8 oddziałów), 215 w klasach drugich (9 oddziałów) oraz 239 w klasach trzecich (10 oddziałów). Uczniowie szkoły pochodzą z Lubaczowa i z okolicznych miejscowości. Uczniowie aktywnie uczestniczą w życiu miasta, angażują się w akcje charytatywne współpracują z miejscowymi placówkami kulturalnymi (Miejski Dom Kultury, Muzeum Kresów), z chęcią podejmują się działalności w kręgach miejscowych samorządów. W roku 2012 uczeń Liceum wybrany został na przewodniczącego Młodzieżowej Rady Miasta. Oferta Edukacyjna w Liceum Ogólnokształcącym jest przygotowana bardzo szeroko, aby każdy uczeń mógł znaleźć coś dla siebie. W roku szkolnym 2012/2013 klasy

z następującymi przedmiotami rozszerzonymi: Matematyka -fizyka-angielski, Matematyka-geografia- informatyka, Matematyka- geografia-angielski, Biologia-chemia, Biologia- chemia-angielski, Polski-biologia- angielski, Historia- WOS, Polski-historia- angielski, Geografia- WOS-angielski.

Szkoła powstała w 1972 roku i funkcjonowała do 1 stycznia 1976 roku jako Technikum Rolnicze. Z biegiem lat szkoła zmieniała kierunki kształcenia elastycznie reagując na potrzeby lokalnego i krajowego rynku pracy. Utworzone zostały nowe typy szkół: licem ekonomiczne, liceum zawodowego, liceum agrobiznesu, technikum żywienia i gospodarstwa domowego, w których wprowadzono szereg nowych specjalizacji. Do szkoły obecnie uczęszcza młodzież i dorośli z całego powiatu lubaczowskiego oraz powiatów ościennych. Praktyczną naukę zawodu realizujemy u ponad 100 pracodawców i przedsiębiorców zwłaszcza w zakresie realizacji praktyk zawodowych krajowych i zagranicznych. Organizujemy praktyki zawodowe w Szwajcarii, Grecji i Hiszpanii. Szkoła kształci młodzież w **Technikum** o kierunkach:

- 1) technik leśnik,
- 2) technik agrobiznesu,
- 3) technik rolnik,
- 4) technik żywienia i usług gastronomicznych,
- 5) technik architektury krajobrazu,
- 6) technik obsługi turystycznej,
- 7) technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
- 8) technik elektryk.

W **Zasadniczej Szkole Zawodowej** o kierunkach:

- 1) ogrodnik,
- 2) rolnik,
- 3) kucharz
- 4) elektryk,

W **Liceum Ogólnokształcącym**:

- 1) innowacja pedagogiczna ochrona przeciwpożarowa i ratownictwo,

W **liceum profilowanym**:

- 1) profil zarządzanie informacją.

W Zespole Szkół funkcjonują również szkoły dla dorosłych: technikum uzupełniające, liceum ogólnokształcące oraz szkoła policealna.

2.2.2. ZESPÓŁ PLACÓWEK IM. JANA PAWŁA

W skład zespołu Placówek im. Jana Pawła II wchodzi Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy. **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy** działa na rzecz dzieci i młodzieży, zajmuje się edukacją najmłodszych po przez działanie oddziałów przedszkolnych. Powstały one z myślą o dzieciach z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz ze sprzężoną niepełnosprawnością. Nowością jest działający od roku szkolnego 2011/2012 oddział przeznaczony dla dzieci z autyzmem, do którego przyjmowane są dzieci na podstawie orzeczenia do kształcenia specjalnego. Nowa oferta edukacyjna placówki dostosowana jest do możliwości dzieci oraz wynika z potrzeb rodziców wychowujących dzieci z autyzmem.

Ośrodek kształci również dzieci w wieku szkolnym. W szkole podstawowej jest pięć zespołów edukacyjno terapeutycznych oraz jedna klasa, w której znajdują się dzieci ze sprzężoną niepełnosprawnością (autyzm, upośledzenie umysłowe) znajdująca się w Szkole Podstawowej Nr 2 w Lubaczowie.

W Szkole Podstawowej Nr 2 edukacja podzielona jest na dwa etapy kształcenia:

- 1) klasy I-III
- 2) klasy IV-VI

Zajęcia prowadzone są w zespołach liczących 4-8 osób. W każdej klasie jest osoba wspomagająca. Pomieszczenia klasowe są przestronne i dobrze wyposażone w pomoce dydaktyczne. Ponadto uczniowie objęci są rewalidacją indywidualną z zakresu: terapii logopedycznej, muzykoterapii, pracy z komputerem, technik szkolnych. Niektórzy uczniowie biorą udział w zajęciach metodą EEG Biofeedback, z integracji sensorycznej oraz w sali doświadczania świata. Szkoła Podstawowa posiada pracownię komputerową oraz pracownię gospodarstwa domowego. Dzięki praktycznym zajęciom w pracowniach nauka staje się ciekawsza i bliższa uczniom. Programy multimedialne, edukacyjno – terapeutyczne i dydaktyczne wykorzystywane przy pracy z komputerem ułatwiają ćwiczenia w pisaniu, czytaniu i liczeniu.

Gimnazjum Specjalne nr 3 w Lubaczowie stanowi III etap kształcenia. Jest on integralnie powiązany z poprzednimi etapami. Obecnie w gimnazjum jest 8 oddziałów, w których uczy się młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym w wieku od 15 – 21 lat. W szkole prowadzone są zajęcia edukacyjne z następujących przedmiotów:

- 1) funkcjonowanie w środowisku,
- 2) plastyka,
- 3) technika,
- 4) religia,
- 5) muzyka,
- 6) wychowanie fizyczne.

Praca dydaktyczna opiera się na autorskich programach opracowanych przez nauczycieli z uwzględnieniem indywidualnych możliwości i potrzeb uczniów. Dodatkowo prowadzone są indywidualne zajęcia rewalidacyjne: muzykoterapia, praca z komputerem, artterapia, logopedia, socjoterapia. Zadania stawiane przed uczniami są dostosowane stopniem trudności do ich możliwości psychofizycznych. Usprawnianie zaburzonych funkcji oraz zdobywanie i utrwalanie wiadomości szkolnych odbywa się z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania oraz przy pomocy różnorodnych środków dydaktycznych. Dzięki temu każdy uczeń każdy uczeń odnosi sukces, co pozwala budować wiarę we własną siłę i umiejętności oraz wytworzyć pozytywną motywację do nauki. Młodzież kończąca gimnazjum może realizować kolejny etap edukacyjny w klasach przysposobienia zawodowego.

Celem głównym edukacji w Szkole Przesposabiającej do Pracy jest wszechstronny rozwój ucznia na miarę jego możliwości oraz przystosowanie go do codziennego życia, tak aby umiał radzić sobie w podstawowych życiowych sytuacjach zgodnie z przyjętymi normami i zasadami, aby mógł wykonywać proste prace pod kierunkiem osoby dorosłej. Szkoła Przesposabiająca do Pracy jest 3-letnią szkołą ponadgimnazjalną dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym w wieku do 24 l. Głównym zadaniem szkoły jest przygotowanie uczniów do roli osoby dorosłej, do samodzielnego i aktywnego życia na miarę indywidualnych możliwości, kształtowanie umiejętności potrzebnych i wykorzystywanych w życiu dorosłym, przygotowanie do pełnienia ról w społeczności lokalnej, regionu i kraju.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy przeznaczony jest dla młodzieży charakteryzującej się poważniejszymi zaburzeniami w funkcjonowaniu społecznym. Do ośrodka przyjmowana jest młodzież, wobec której sądy rodzinne wydały w trybie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich postanowienia o konieczności zastosowania środka wychowawczego polegającego na umieszczeniu w placówce resocjalizacyjnej. Aktualnie nasz ośrodek świadczy opiekę całodobową, całoroczną, przeznaczoną dla chłopców w wieku 13-18 lat. MOW w Lubaczowie jest piętrowym budynkiem przystosowanym do prowadzenia zajęć dydaktycznych i wychowawczych. Budynek ten od kilku ostatnich lat jest systematycznie modernizowany i dostosowywany do obecnie obowiązujących standardów i norm. Na parterze znajduje się szkoła, w skład której wchodzi: osiem klasopracowni przedmiotowych, sala gimnastyczna, siłownia, sala audiowizualna, biblioteka z czytelnią, pracownia ceramiki, gabinet pedagoga, gabinet psychologa, gabinet lekarski, gabinet wicedyrektora ds. dydaktycznych, pokój nauczycielski. Internat usytuowany jest na I piętrze tegoż budynku.

W szkole działa ponadto gabinet specjalistyczny EEG Biofeedback. W ostatnim czasie została oddana do użytku nowoczesna sala multimedialna.

Szkoły wchodzące w skład MOW:

- 1) szkoła podstawowa specjalna dla uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim i niedostosowanych społecznie kl. V – VI,
- 2) gimnazjum specjalne dla uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim i niedostosowanych społecznie kl. I – III,
- 3) gimnazjum dla uczniów w normie intelektualnej i niedostosowanych społecznie – klasa I.

W skład internatu wchodzi 6 grup wychowawczych przy czym każda grupa odpowiada klasie. Wychowankowie mają do dyspozycji boisko do piłki nożnej, ręcznej, koszykowej oraz plac rekreacyjny.

2.2.3. PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubaczowie działa od 1969 roku. Zatrudnia doświadczonych psychologów, pedagogów i logopedów. Co roku przyjmuje ponad tysiąc osób. Diagnostuje, wskazuje odpowiednie do możliwości ucznia formy pomocy, orzeka

o kierowaniu do odpowiednich form kształcenia, udziela konsultacji, prowadzi terapie logopedyczne, psychologiczne, pedagogiczne i gimnastykę korekcyjną, oraz warsztaty i treningi problemowe dla uczniów i nauczycieli. Poradnia z założenia jest placówką ogólnodostępną, a korzystanie z pomocy jest dobrowolne i bezpłatne.

Pomoc udzielana jest:

- 1) dzieciom mającym trudności w nauce i trudności wychowawcze,
- 2) dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej,
- 3) dzieciom zdolnym,
- 4) dzieciom wychowującym się w trudnych warunkach rodzinnych,
- 5) uczniom szukającym pomocy w wyborze szkoły i zawodu,
- 6) placówkom opiekuńczo - wychowawczym,
- 7) szkołom, nauczycielom i radom pedagogicznym,
- 8) rodzicom, którzy pragną rozwijać umiejętności wychowawcze.

Formy pracy poradni:

- 1) diagnozowanie psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne,
- 2) interwencja ukierunkowana na wczesne wykrycie zaburzeń rozwojowych,
- 3) podejmowanie działań terapeutycznych, psychoterapeutycznych i reedukacyjnych,
- 4) doradztwo związane z problemami rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży,
- 5) doradztwo związane z zapobieganiem niepowodzeń szkolnych,
- 6) doradztwo zawodowe w tym dla młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 7) działania profilaktyczne związane z promocją zdrowego stylu życia, pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

Przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej działa **Powiatowe Centrum Szkolnej Interwencji Kryzysowej** jest formą organizacji pomocy psychologiczno pedagogicznej w sytuacjach kryzysowych występujących w szkołach Powiatu Lubaczowskiego.

W skład PCSIK wchodzi:

- 1) pracownicy Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Lubaczowie,
- 2) przedstawiciele instytucji działających w zakresie interwencji kryzysowej; Powiatowej Komendy Policji w Lubaczowie, miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (Ośrodka Interwencji Kryzysowej),
- 3) pedagodzy i nauczyciele ze szkół i placówek funkcjonujących w powiecie,

- 4) innych instytucji i organizacji działających na rzecz dzieci i młodzieży.

CELE:

pomoc w sytuacjach rozumianych jako kryzysowe występujących w szkołach i placówkach
podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników poradni, pedagogów oraz nauczycieli
w zakresie działań interwencyjnych.

1. Organizacja szkoleń specjalistycznych.
2. Spotkania zespołów interdyscyplinarnych.
3. Organizacja spotkań superwizyjnych.
4. Wymiana doświadczeń zawodowych dotyczących interwencji kryzysowej.
5. Współpraca i pomoc w rozwiązywaniu kryzysu.

2.2.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Poczucie bezpieczeństwa to jedno z podstawowych praw każdego człowieka. Obowiązkiem państwa jest jego zapewnienie m.in. poprzez inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz przeciwdziałanie wszelkim zjawiskom kryminogennym. Przedsięwzięcia te wymagają szerokiego współdziałania administracji rządowej, samorządów i organizacji społecznych. Podstawą utworzenia wspólnego stanowiska kierowania dla potrzeb KP PSP i Oddziału Pomocy Doraźnej SP ZOZ Lubaczów jest porozumienie zawarte w dniu 15.02.2001r pomiędzy Komendantem Powiatowym Państwowej Straży Pożarnej, Dyrektorem SP ZOZ w Lubaczowie i Starostwem Powiatowym. Numer alarmowy łączący z Centrum: 112.

Powiatowe Centrum Powiadamiania Ratunkowego spełnia zadania z zakresu:

- 1) przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniach – dokonuje przyjęcia zgłoszenia, jego kwalifikacji i selekcji, stosując odpowiednie procedury postępowania właściwe dla każdej ze służb (PSP i Oddziału Opieki Doraźnej),
- 2) dysponowanie do działań sił i środków – według opracowanego planu ratowniczego i przyjętych procedur, przy uwzględnieniu współdziałania wszystkich podmiotów systemu ratowniczego i porządku publicznego,
- 3) koordynację w zakresie wspomagania prowadzonych działań ratowniczych na podstawie potrzeb kierującego działaniem lub koordynatora medycznych działań ratowniczych, przy zapewnieniu współdziałania Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych,

innych grup i formacji ratowniczych realizujących także zadania w zakresie ochrony ludności,

- 4) ocenianie gotowości systemu ratowniczego do podjęcia działań ratowniczych, ustalanie konieczności wspomaganie powiatowego systemu ratowniczego poprzez wprowadzenie stanów podwyższonej gotowości, alarmowanie obwodów i personelu wspomagającego (specjalistów branżowych) oraz sił ratowniczych z terenów sąsiednich,
- 5) monitorowanie powstania i rozwoju możliwych zagrożeń,
- 6) ostrzeganie służb ratowniczych i ludności o możliwości powstania nadzwyczajnych zagrożeń, zarządzonych formach ochrony i postępowania ludności,
- 7) informowanie o powstałych zagrożeniach, przebiegu działań ratowniczych władz samorządowych i rządowych, środków publicznego przekazu, sąsiednich powiatów, podjętych decyzjach i zarządzeniach prewencyjnych starosty i władz gminnych obowiązujących wszystkich obywateli,
- 8) analizowanie i prognozowanie rozwoju powstałych zdarzeń i przebiegu działań ratowniczych, dokumentowanie podejmowanych decyzji i przekazanych informacji,
- 9) tworzenie powiatowych ratowniczych baz danych – pozyskiwanie i przetwarzanie dla potrzeb systemu ratowniczego baz danych posiadanych przez organy i instytucje działające na terenie powiatu.

Planowane jest zamknięcie Powiatowego Centrum Powiadamiania Ratunkowego do końca 2013 r. i utworzenie jednego tego typu wojewódzkiego ośrodka.

Na terenie powiatu działa również **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej**. Jest to zorganizowana formacja zajmująca się prewencją i walką z pożarami oraz pozostałymi zagrożeniami dla zdrowia i życia ludzkiego, dobytku oraz środowiska naturalnego.

Do podstawowych zadań PSP należy :

- 1) rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- 2) organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- 3) wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- 4) kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności,

- 5) nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- 6) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności.

Co roku Komenda organizuje Zawody Powiatowe, w których biorą udział drużyny złożone ze strażaków z Ochotniczych Staży Pożarnych oraz Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze. Komenda organizuje również turnieje wiedzy o pożarnictwie, których głównym celem jest propagowanie zachowań, które pozwolą na dobrą reakcję w czasie zagrożeń pożarowych.

Straż Pożarna na zarówno szczeblu gminnym jak i powiatowym pozyskuje środki unijne na wyposażenie jednostek w specjalistyczny sprzęt ratowniczy oraz na przeszkolenie strażaków.

Na rzecz bezpieczeństwa przeciwpożarowego działa również Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy. KSRG jest to zespół przedsięwzięć organizacyjnych, szkoleniowych, materiałowo-technicznych i finansowych, obejmujących prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych, miejscowych zagrożeń oraz skupiający w uporządkowanej wewnętrznie strukturze jednostki ochrony przeciwpożarowej w celu ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska.

W Powiecie Lubaczowskim w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego wchodzi:

- 1) Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Lubaczowie,
- 2) OSP Basznia Dolna,
- 3) OSP Cieszanów,
- 4) OSP Horyniec-Zdrój,
- 5) OSP Krowica Hołdowska,
- 6) OSP Oleszyce,
- 7) OSP Wielkie Oczy,
- 8) OSP Narol,
- 9) OSP Cewków,
- 10) OSP Niemstów.

Podstawowym ogniwem funkcjonowania KSR-G jest rejon. Trzeba pamiętać, że zdarzenie najczęściej obejmuje mały teren i w większości wystarczają siły i środki miejscowe. Jeżeli są one niewystarczające, to musi zadziałać zespół sił i środków skupionych w rejonie. Rzadkością na szczęście są akcje wymagające użycia sił i środków całego województwa czy kilku województw. Na terenie rejonu oprócz jednostek PSP bardzo ważną funkcję spełniają

jednostki OSP. Przypada im bowiem ogromnie ważna rola w zabezpieczeniu wsi, gmin i małych miasteczek. Biorąc pod uwagę, iż jednostki te muszą być zdolne do świadczenia pełnego zakresu ratownictwa, proces ich pełnego włączenia do systemu rozłożono z konieczności w czasie i podzielono na etapy. Dano tym samym możliwość lepszego przygotowania się ochotników - ratowników do wykonywania złożonych zadań ratowniczych przy wykorzystaniu coraz bardziej nowoczesnego sprzętu.

Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie wykonuje na obszarze Powiatu Lubaczowskiego zadania Policji w sprawach ochrony i bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, określone w ustawach i wydanych na ich podstawie przepisów wykonawczych. Komendant Powiatowy Policji jest przełożonym policjantów na terenie powiatu. W skład KPP wchodzi: Wydział Kryminalny, Wydział Prewencji, Wydział Patrolowo-Interwencyjny i Ruchu Drogowego oraz stanowisko do spraw prasowo-informacyjnych.

Tabela nr 6 - Jednostki podległe KPP Lubaczów.

Jednostka podległa	Adres jednostki
Komisariat Policji w Oleszycach	Ul. Spokojna 2 37-630 Oleszyce
- Rewir Dzielnicowych w Starym Dzikowie	ul. Kościuszki 47 37-632 Stary Dzików
- Rewir Dzielnicowych w Wielkich Oczach	ul. Leśna 2 37-627 Wielkie Oczy
Posterunek Policji w Cieszanowie	ul. Mickiewicza 1 37-611 Cieszanów
Posterunek Policji w Horyńcu Zdroju	ul. Zdrojowa 1 37-620 Horyniec Zdrój
Posterunek Policji w Narolu	ul. Rynek 5 37-610 Narol

Źródło: opracowanie własne.

Tabela nr 7- Postępowania wszczęte i stwierdzone w latach 2010-2012.

Wyszczególnienie	Przestępczość ogółem		
	2010	2011	2012
Postępowania wszczęte	958	1003	911
Postępowania stwierdzone	1082	1043	1065

Źródło: Dane z KPP Lubaczów

Tabela nr 8- Przeszłość kryminalna w latach 2010-2012.

Wyszczególnienie	Przeszłość kryminalna		
	2010	2011	2012
Zabójstwa	—	—	—
Bójki i pobicia	11	8	7
Spowodowanie uszczerbku na zdrowiu	9	4	9
Zgwałcenia	—	1	2
Rozboje	8	8	5
Kradzieże	107	120	107
Kradzieże z włamaniem	48	29	53
Kradzieże samochodu	—	1	—
Uszkodzenie mienia	35	30	30

Źródło: Dane z KPP Lubaczów

Zgodnie z głównym celem wynikającym z ustawy o Policji- jednostka ta powołana jest do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Głównymi kierunkami pracy Policji powinno być ograniczenie zagrożenia stania się ofiarą przestępstwa lub wykroczenia.

Przez pojęcie przestępstwa rozumie się czyn zabroniony ustawowo pod groźbą kary, popełnione na obszarze danej jednostki terytorialnej. W okresie trzech lat tj. od 2010r.- 2012r. na terenie Powiatu Lubaczowskiego liczba wszczętych postępowań wyniosła 2872, natomiast w omawianym okresie stwierdzono 3190 czynów przestępczych. W 2012 r. na terenie Powiatu Lubaczowskiego stwierdzono 1 065 przestępstw i było ich o 22 więcej niż w 2011 r., kiedy to odnotowano 1 043.

Liczba i struktura przestępstw kryminalnych kształtuje się następująco:

- 1) kradzieże-107 czynów, co stanowi 50% ogółu przestępstw kryminalnych,
- 2) kradzieże z włamaniem- 53 czyny, co stanowi 25% ogółu przestępstw,
- 3) uszkodzenia mienia- 30 czynów, co stanowi 14% ogółu przestępstw,
- 4) inne- 11%.

Przystępując do oceny stanu porządku i bezpieczeństwa stwierdzić należy, że Powiat Lubaczowski jest jednym z najbezpieczniejszych rejonów województwa podkarpackiego.

Struktura przestępstwa kryminalnej w Powiecie Lubaczowskim w większości przypadków- 75%, skierowana jest na kradzież. Dominują kradzieże zwykłe i kradzieże z włamaniem- dane

te obrazują, iż na terenie Powiatu Lubaczowskiego nadal wysokie jest zagrożenie tą przestępczością, a ilość ujawnionych przestępstw świadczy o wysokiej aktywności Policji w tym zakresie.

Jak wynika z danych przedstawionych przez KPP w Lubaczowie latach 2010- 2012 na terenie działania Komendy nie odnotowano zabójstw.

Przestępczość w ruch drogowym zajmuje czołowe miejsce wśród przestępstw popełnionych na terenie powiatu, ich liczba w 2012r. wynosiła 405, w tym przypadku również notuje się spadek o 12% w porównaniu z rokiem 2011- 460.

W roku 2012 liczba stwierdzonych przez Policję przestępstw gospodarczych wyniosła 132 (wzrost o 44%) co stanowi znaczący wzrost tego typu przestępczości w porównaniu z rokiem 2010 i 2011. Jeśli chodzi o przestępczość ekonomiczną także w tym przypadku notuje się wyższy wskaźnik tego typu przestępczości z 4 przestępstw stwierdzonych w 2011r. do 13 w roku 2012.

W 2012 roku Policja stwierdziła 62 przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co oznacza znaczny spadek ich liczby o 58% w porównaniu z rokiem 2010 (147 czynów). Porównując rok 2012 z 2011r. można zaobserwować, że skala przestępstw narkotykowych utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela nr 9- Przestępczość latach 2010-2012.

Wyszczególnienie	Przestępczość		
	2010	2011	2012
Przestępczość zorganizowana	—	—	—
Przestępczość transgraniczna	—	—	—
Przestępczość narkotykowa	147	55	62
Przestępczość ekonomiczna	1	4	13
Przestępczość gospodarcza	71	74	132
Przestępczość w ruchu drogowym	382	460	405

Źródło: Dane z KPP Lubaczów

Placówka **Straży Granicznej w Lubaczowie** ochrania odcinek granicy państwowej o długości ok. 16 km . Od północy sąsiaduje z Placówką SG w Horyńcu - Zdroju, a od południa z Placówką SG w Korczowej. Strefa działania to teren o różnorodnym ukształtowaniu, w którym obszary równinne przechodzą w pagórkowate, porośnięte w 84% drzewostanem mieszanym. Na terenie służbowej odpowiedzialności nie występuje zorganizowany ruch turystyczny, brak oznaczonych szlaków, stanic i schronisk. Placówka działa na terenie administracyjnym gmin Lubaczów, Cieszanów, Oleszyce oraz części gminy Wielkie Oczy.

Placówka Straży Granicznej w Horyńcu Zdroju ochrania odcinek granicy państwowej z Ukrainą o długości 17 903 m. Od południa PSG w Horyńcu Zdroju sąsiaduje z Placówką SG w Lubaczowie. Strefa działania pokrywa się z terenem administrowanym przez gminy Horyniec Zdrój oraz Narol. Miejscowość Horyniec-Zdrój położona jest na północno - wschodnim krańcu województwa podkarpackiego, w powiecie lubaczowskim, w odległości około 20 km na północny wschód od tego miasta. Horyniec-Zdrój jest uzdrowiskiem i ośrodkiem gminy, przestrzennie bardzo rozległej, posiadającej znaczące walory rekreacyjno - wypoczynkowej.

2.2.5. BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE

Największą placówką medyczną działającą na terenie Powiatu Lubaczowskiego jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubaczowie uzyskał on status samodzielnego zakładu publicznego w dniu 31.12.1998 roku. SP ZOZ w Lubaczowie swoją działalnością obejmuje teren Powiatu Lubaczowskiego zamieszkały przez około 58000 mieszkańców.

Celem Zakładu jest udzielanie świadczeń zdrowotnych ludności zamieszkującej teren Powiatu Lubaczowskiego oraz osobom przebywającym czasowo. Zadaniem Zakładu jest w szczególności podejmowanie działań służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz innych działań medycznych wynikających z procesu leczenia.

SP ZOZ w Lubaczowie udziela świadczeń zdrowotnych w ramach leczenia stacjonarnego w następujących specjalnościach:

- 1) chirurgii ogólnej,
- 2) ginekologii i położnictwa,
- 3) chorób wewnętrznych,

- 4) pediatrii,
- 5) rehabilitacji,
- 6) intensywnej opieki medycznej,
- 7) opieki nad przewlekle chorym,
- 8) neonatologii.

Świadczone są również usługi w ramach umowy z NFZ w gabinecie rehabilitacji leczniczej. SP ZOZ udziela również świadczeń w zakresie ratownictwa medycznego w ramach zespołu reanimacyjnego „R” oraz dwóch zespołów wypadkowych „W”. Zapewniona jest całodobowa gotowość do udzielania świadczeń w razie wypadku, urazu, porodu, nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia.

Zakład udziela ambulatoryjne świadczenia medyczne w ramach specjalistycznej opieki zdrowotnej w niżej wymienionych poradniach:

- 1) chirurgii ogólnej,
- 2) ginekologiczno-położniczej,
- 3) wad postawy,
- 4) kardiologicznej,
- 5) chirurgii urazowo-ortopedycznej,
- 6) rehabilitacyjnej.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lubaczowie działa 8 oddziałów szpitalnych.

1. Oddział Pediatryczny.
2. Oddział Rehabilitacyjny.
3. Oddział Neonatologiczny.
4. Oddział Chirurgii Ogólnej.
5. Oddział Chorób Wewnętrznych.
6. Oddział Ginekologiczno – Położniczy.
7. Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej.
8. Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

2.2.6. POWIATOWY URZĄD PRACY W LUBACZOWIE.

Powiatowy Urząd Pracy wykonuje zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Do zadań PUP należy:

- 1) opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- 2) pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- 3) udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe;
- 4) rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
- 5) inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy;
- 6) inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- 7) inicjowanie i wspieranie tworzenia klubów pracy;
- 8) inicjowanie, organizowanie i finansowanie projektów lokalnych i innych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych;
- 9) opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia;
- 10) inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub łagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- 11) współdziałanie z powiatowymi radami zatrudnienia w zakresie promocji zatrudnienia oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy;
- 12) współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie odrębnych przepisów;
- 13) przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia;
- 14) realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności realizowanie zadań z zakresu udziału w sieci EURES.

15) organizowanie i finansowanie szkoleń.

Przy realizacji zadań PUP współdziała z innymi instytucjami rynku pracy, organami administracji rządowej i samorządowej, z radami zatrudnienia, organizacjami pracodawców, poszczególnymi pracodawcami, związkami zawodowymi, fundacjami i stowarzyszeniami.

2.2.7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są partnerami instytucji samorządowych i przyczyniają się do rozwiązywania problemów społecznych. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego środowiskami lokalnymi jest jednym z elementów efektywnego kierowania powiatem. Przyczynia się ona do integracji lokalnej społeczności i tworzenia trwałych więzi międzyludzkich i odbywa się m.in. poprzez tworzenie programów , a także powierzania i wspieranie konkretnych projektów oraz zadań.

W Starostwie Powiatowym w Lubaczowie prowadzona jest ewidencja Stowarzyszeń i Fundacji mających siedzibę na terenie powiatu Lubaczowskiego. Ewidencja jest jawna, dostępna w Wydziale Organizacyjnym Starostwa Powiatowego. W 2013 roku na liście ewidencyjnej widniało 95 stowarzyszeń. Rada Powiatu co roku uchwała Roczny Program Współpracy Powiatu Lubaczowskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Celem głównym Programu jest zapewnienie efektywnego wykonywania zadań Powiatu, wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie organizacji pozarządowych w ich realizację oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem powiatu a organizacjami pozarządowymi.

Celami szczegółowymi Programu są:

- 1) poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspakajanie potrzeb mieszkańców Powiatu,
- 2) integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- 3) prezentacja dorobku podmiotów działalności pożytku publicznego i promowanie ich osiągnięć,
- 4) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- 5) stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców Powiatu,
- 6) zwiększenie udziału mieszkańców Powiatu w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- 7) racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych.

W wyniku podejmowanej współpracy dofinansowywana jest działalność statutowa organizacji, wsparcie finansowe oraz pozafinansowe. Formy wsparcia o charakterze finansowym polegają na zleceniu do realizacji zadań należących do kompetencji Powiatu Lubaczowskiego organizacjom pozarządowym poprzez powierzenie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na jego realizację oraz wsparcie zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji. Współpraca pozafinansowa polega na wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałaniu w celu lepszej koordynacji realizowanych działań, konstruowania z organizacjami odpowiednio do zakresu ich działania projektów aktów prawnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Współpraca polega również na bezpłatnym udostępnianiu sal urzędu, współorganizowaniu szkoleń i konferencji oraz prowadzenie wspólnych przedsięwzięć poprzez wzajemne uczestnictwo i pomoc organizacyjną w przeprowadzaniu uroczystości państwowych i patriotycznych, imprez kulturalnych i sportowych. Władze powiatu również służą pomocą w sprawach doradczo konsultacyjnych.

Program ustala również zadania priorytetowe, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom prowadzącym działalność statutową w danej dziedzinie tj. w szczególności :

- 1) ochrona i promocja zdrowia,
- 2) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 3) kultura,
- 4) edukacja, oświata i wychowanie,
- 5) turystyka i krajoznawstwo,
- 6) organizacja i prowadzenie rodzinnej pieczy zastępczej,
- 7) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego.

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa lokalnego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szansę rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale i ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

3. POMOC SPOŁECZNA NA POZIOMIE POWIATU

Rola pomocy społecznej obejmuje podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym, doradczym i wspierającym. Realizacja zamierzonych celów nie była by możliwa bez odpowiednich zasobów umożliwiających rozwiązywanie problemów społecznych.

Istotnym potencjałem Powiatu Lubaczowskiego jest wykwalifikowana kadra pomocy społecznej, w której skład wchodzi m.in. pracownicy socjalni, psycholodzy, lekarze, doradcy zawodowi, pedagodzy itd. Ich praca stanowi podstawę do przedstawienia właściwej diagnozy społecznej oraz podejmowania skutecznych rozwiązań istniejących trudności. Wykwalifikowana kadra wspiera politykę pomocy społecznej poprzez pracę w różnych jednostkach i organizacjach pomocy społecznej w powiecie. W regionie funkcjonuje wiele jednostek pomocy społecznej, począwszy od Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie poprzez Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, Dom Dziecka, Warsztaty Terapii Zajęciowej aż po Zakład Aktywności Zawodowej.

3.1. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

Na szczeblu Powiatu Lubaczowskiego **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie** realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej mające na celu poprawne funkcjonowanie rodziny, zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i dysfunkcyjności rodzin. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje zadania powiatu w zakresie: pomocy społecznej, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy i wspierania osób niepełnosprawnych. Centrum realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zadania z zakresu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 135.) w 2012 r. Powiatowe Centrum

Pomocy Rodzinie w Lubaczowie realizuje we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Katolickich Archidiecezji Przemyskiej im. Świętego Józefa Sebastiana Pelczara biskupa z siedzibą w Przemyślu. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Lubaczowskim jest zarówno Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jak i Stowarzyszenie Rodzin Katolickich. Ponadto Centrum w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej regularnie współpracuje z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie w 2012 r. wypłacało pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych 32 rodzinom, w których przebywało 46 wychowanków z tego 12 niepochozących z terenu Powiatu Lubaczowskiego.

Tabela nr 10 – Liczba rodzin zastępczych/ Liczba wychowanków z Powiatu Lubaczowskiego

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Liczba rodzin zastępczych	27	32	32
Liczba wychowanków w rodzinach zastępczych	39	45	46
- w tym z poza powiatu lubaczowskiego	4	7	12
Wychowankowie z powiatu lubaczowskiego przebywający na terenie innych powiatów	10	9	7
- w rodzinach zastępczych	2	2	3
- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	8	6	3
- w placówkach interwencyjnych	0	1	1

Źródło : dane PCPR

Na przekroju lat liczba wychowanków z Powiatu Lubaczowskiego przebywających w rodzinach zastępczych nieznacznie zmalała natomiast duży wzrost można zaobserwować wśród wychowanków niepochozących z terenu powiatu- liczba tych wychowanków zwiększyła się trzykrotnie od 2010. Powód tego wzrostu można upatrywać w dobrym przeszkoleniu rodzin będących klientami PCPR. Rodziny zastępcze mają zapewnione specjalistyczne doradztwo oraz terapie- konsultacje pedagogiczne i psychologiczne. PCPR oprócz pomocy finansowej dla rodzin zastępczych, udzielało tym rodzinom wsparcia, pomocy w rozwiązywaniu zgłaszanych przez nie problemów oraz gromadziło informacje o istotnych

sprawach dotyczących dziecka, w szczególności: stanie zdrowia dziecka, postępach w nauce, problemach wychowawczych oraz trudnościach w sprawowaniu opieki nad dzieckiem.

Tabela nr 11 - Wydatki na pomoc dla rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo wychowawczych

Beneficjenci pomocy finansowej	Kwota (zł)		
	2010	2011	2012
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych	293 065,56	333 150,85	366 219,17
Jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanych do rodzin	16 776,00	14 823,00	12 352,50
Comiesięczna pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania w związku z kontynuowaniem nauki dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze	59 786,10	66 654,55	54 329,91
Comiesięczną pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania w związku z kontynuowaniem nauki dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz młodzieżowe ośrodki szkolno-wychowawcze	23 222,70	25 199,10	37 081,10
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze	6588,00	32 940,00	24 705, 00

Źródła własne PCPR

łącznie na pomoc dla rodzin zastępczych oraz na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki szkolno-wychowawcze w 2012r. wykorzystano środki w wysokości **526 463,68 zł**, w 2011 r. była to kwota **482 649,50 zł**, natomiast w 2010 roku **-399 438,33 zł**. Prócz wymienionych w tabeli w 2012 r. trzy rodziny posiadające łącznie siedmioro wychowanków otrzymało dofinansowanie do wypoczynku. Sześciu wychowanków otrzymało pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej na łączną kwotę 18 176,00 zł. W rodzinach zastępczych w poprzednim roku przebywało sześciu wychowanków niepełnosprawnych, którzy otrzymują comiesięczny dodatek z tytułu niepełnosprawności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje zadania zlecone przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych związane z rehabilitacją społeczną, do której należy:

- 1) likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych,
- 2) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- 3) dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych,
- 4) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki,
- 5) dofinansowanie kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej.

Tabela nr 12 - Zadania realizowane przez PCPR ze środków PFRON

Zadanie zlecone przez PFRON	Lata		
	2010	2011	2012
Likwidacja barier:	128	87	120
- architektonicznych- * liczba złożonych wniosków,	97	64	65
* przyznane dofinansowanie	10	23	52
-w komunikowaniu się- * liczba złożonych wniosków,	30	21	51
* przyznane dofinansowanie	0	0	22
- technicznych- *liczba złożonych wniosków,	1	2	4
* przyznane dofinansowanie	0	0	4
Dofinansowanie zaopatrzenia w:			
* sprzęt rehabilitacyjny,	7	0	3
* przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	158	259	289
Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych			
* Dorośli	25	26	162
* Dzieci	9	20	22
*Opiekunowie	12	16	61
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki			
* przyznane dofinansowanie	2	2	1
* ilość ON korzystających	83	98	40
Dofinansowanie kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej- kwota dofinansowania (zł)	575400	575400	575400

Źródło własne PCPR

W powyższej tabeli można zauważyć, że w 2012 roku znacznie wzrosła liczba przyznanych dofinansowań dla klientów PCPR co spowodowane jest zwiększeniem środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W latach 2010-2011 w związku ograniczonymi środkami przyznanymi przez PFRON wszystkie złożone

wnioski o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych zostały rozpatrzone negatywnie. Bariery architektoniczne są ogromnym utrudnieniem dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin, dzięki dofinansowaniom do likwidacji barier architektonicznych w przeciągu trzech ostatnich lat poprawiła się sytuacja osiemdziesięciu pięciu rodzin.

Centrum od 2012 roku jest realizatorem pilotażowego programu „Aktywny samorząd”. W związku z programem zweryfikowano pozytywnie 19 wniosków i podpisano umowy z beneficjentami pomocy na łączną kwotę 106 118 zł .

W PCPR działa również **wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego**. Wypożyczalnia ma na celu ułatwienie dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych, a tym samym przyczynia się do ograniczenia skutków niepełnosprawności na terenie Powiatu Lubaczowskiego oraz do szybszej aktywizacji ruchowej osób, które utraciły sprawność organizmu. Działalność wypożyczalni przyczynia się także do lepszej racjonalizacji wydatkowania środków PFRON będących w dyspozycji powiatu, poprzez zmniejszenie liczby dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnych i urządzeń pomocniczych.

Osoby niepełnosprawne spełniające przesłanki określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym mogą ubiegać się o wydanie karty parkingowej, która uprawnia do korzystania z miejsc parkingowych wyznaczonych dla osób niepełnosprawnych oraz niestosowania się do niektórych znaków drogowych.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie od 2008 roku PCPR realizuje Projekt pn. „Program aktywizacji społecznej w powiecie lubaczowskim”. Od początku trwania projektu 133 osoby podniosły swoje kompetencje zawodowe poprzez uczestnictwo w szkoleniach edukacyjnych. Spośród Uczestników projektu 119 były osobami niepełnosprawnymi natomiast pozostałych 14 uczestników to wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Uczestnicy brali udział w warsztatach kompetencji społecznych i zawodowych. W ramach projektu od 2009 niepełnosprawni uczestnicy mieli zapewniony wyjazd na turnus rehabilitacyjny, podczas którego zabiegi zostały dostosowane indywidualnie dla każdego z uczestników. W ramach projektu zatrudniony jest Doradca ds. osób niepełnosprawnych do którego zadań należy m.in. udzielanie informacji dotyczących warunków, jakie należy spełniać by móc

ubiegać się o dofinansowane ze środków PFRON w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, udzielanie informacji dotyczących procedur składania wniosków o dofinansowanie oraz dokumentów jakie należy dołączyć do wniosku a także pomoc przy wypełnianiu wniosku.

3.1.1. OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Przy Powiatowym Centrum działa również **Ośrodek Interwencji Kryzysowej**. OIK ma na celu wypracowanie zasad współpracy pomiędzy różnymi instytucjami zajmującymi się zapobieganiem przemocy w rodzinie. Głównym celem Ośrodka jest eliminacja zjawiska przemocy w rodzinie, tj. znęcania się psychicznego i fizycznego oraz seksualnego wobec mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego. Pracownik OIK kompleksowo zajmują się rodzinami, w których dochodzi do przemocy, monitorują sytuację w rodzinach, w których dochodziło do przemocy, a w przypadku popełnienia przestępstwa kierują sprawę do odpowiednich służb. Ponadto w ramach działalności OIK przy PCPR w Lubaczowie gromadzone są informacje na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Lubaczowskiego jak również informacje na temat miejsc, osób oraz możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Lubaczowie świadczy :

- 1) pomoc o charakterze bezpośrednim tj.:
 - a) udzielanie specjalistycznych porad przez pracownika socjalnego oraz psychologa ofiarom przestępstw, ich rodzinom oraz świadkom zdarzeń,
 - b) pomoc w przygotowaniu pism - do policji, prokuratury, sądu oraz innych instytucji,
 - c) kierowanie zgłaszających się osób do właściwych jednostek samorządowych, rządowych, pozarządowych i innych,
 - d) pomoc członkom rodzin pozostających w trudnej sytuacji, nie będących jednak wynikiem przemocy w rodzinie,
- 2) pomoc charakterze pośrednim tj.:
 - a) podejmowanie działań mających na celu zapobieganiu przemocy fizycznej i psychicznej,

- b) współpraca w zakresie kształtowania odpowiednich postaw obywatelskich, zapobieganiu patologiom społecznym oraz przestępczości przy współpracy odpowiednich służb,
- c) współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy osobom pokrzywdzonym,
- d) opracowywanie programów dla społeczności powiatu lubaczowskiego nakierowanych na poprawę bezpieczeństwa.

3.1.2. POWIATOWA SPOŁECZNA RADA DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W powiecie funkcjonuje powołana przez Starostę Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Rada jest organem konstrukcyjno- doradczym Starosty. Rada zajmuje się problemami integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych. Do zadań rady należy opiniowanie programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ocena ich realizacji, a także opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez sejmik województwa lub radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych. Powiatowa Społeczna Rada Ds. Osób Niepełnosprawnych działająca na terenie Powiatu Lubaczowskiego składa się z pięciu osób- przedstawicieli samorządu oraz stowarzyszeń i organizacji działających na terenie powiatu.

3.2. OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Na szczeblu gminnym pomoc społeczną świadczą Ośrodki Pomocy Społecznej. Zadania pomocy społecznej świadczy osiem Ośrodków Pomocy Społecznej. Zadaniem tych ośrodków jest m.in. prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.

Tabela nr 13 - Wykaz Ośrodków Pomocy Społecznej W Powiecie Lubaczowskim

Lp.	Nazwa jednostki	Dane teleadresowe
1	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie	ul. Wyszyńskiego 4 37-600 Lubaczów
2	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie	ul. Jasna 1, 37- 600 Lubaczów
3	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach	ul. Mickiewicza 12 37-630 Oleszyce
4	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu	Ul. Kościelna 1 37-610 Narol
5	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie	Ul. Rynek 1 37-611 Cieszanów
6	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdrój	Ul. Jana III Sobieskiego 2b 37-620 Horyniec Zdrój
7	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie	Ul. Kościuszki 79 37-632 Stary Dzików
8	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach	Ul. Leśna 2 37-627 Wielkie Oczy

Źródło własne PCPR

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. Godności człowieka odpowiada taki poziom życia, w którym ma on zapewnioną żywność, odzież, mieszkanie, wypoczynek, opiekę zdrowotną oraz niezbędne świadczenia ze strony władz, zwłaszcza w razie choroby, niezdolności do pracy, wdowieństwa, starości, bezrobocia oraz niezawinionego pozbawienia środków niezbędnych do życia.

Największą liczbę osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej stanowią osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące powodów objęcia mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego wsparciem OPS-ów.

Tabela nr 14- Liczba rodzin objętych pomocą OPS z podziałem na przyczyny.

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2010	2011	2012
Ubóstwo	640	616	659
Bezdomność	8	10	17
Potrzeba ochrony macierzyństwa	370	352	329
Bezrobocie	1289	1195	1194
Niepełnosprawność	532	555	550
Długotrwała choroba	506	517	550
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	334	346	319
Przemoc w rodzinie	5	10	22
Alkoholizm	120	115	127
Zdarzenia losowe	4	2	3

Źródło: dane otrzymane z Ośrodków Pomocy Społecznej

Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminach Powiatu Lubaczowskiego było bezrobocie. Rodziny korzystające ze wsparcia z powodu bezrobocia stanowiły ok. 32% ogółu rodzin, którym zostały przyznane świadczenie przez OPS-y. Bezrobocie stanowiło główną przyczynę udzielania pomocy w gminie Oleszyce (213), Cieszanowie(173), Narolu (170). Niepokój budzi liczba rodzin , która korzysta z pomocy społecznej z uwagi na alkoholizm liczba ta jest na podobnym poziomie od trzech lat. Znaczący wzrost można zauważyć w liczbie osób korzystających z pomocy z powodu występowania przemocy w rodzinie od 2010 roku liczba tych rodzin wzrosła czterokrotnie. W całym kraju organizowane są kampanie przeciwko przemocy w rodzinie co zwiększa wiedzę i uświadamia ludzi, że nie zostali ze swoim problemem sami ponieważ są instytucje, które są w stanie im pomóc. Dotychczas osoby z takimi problemami zamykały się w domu czując strach, odosobnienie. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie organizuje szkolenia dla osób dotkniętych przemocą oraz pracowników Instytucji Pomocy Społecznej by posiadli wiedzę jak minimalizować negatywne skutki występowania tego zjawiska w społeczeństwie.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminach przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Najczęściej były nią: zasiłki okresowe, zasiłki stałe, zasiłki celowe i w naturze, posiłek którym objęto głównie dzieci oraz usługi opiekuńcze.

3.3. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Domy Pomocy Społecznej stanowią tradycyjną formę tzw. pomocy instytucjonalnej. Są one przeznaczone dla tych, którzy nie mogą otrzymać niezbędnej opieki i wsparcia w ich miejscu zamieszkania. Tego typu instytucje działające na terenie powiatu zapewniają pomoc, wsparcie, aktywizację i rehabilitację osobom niepełnosprawnym. Domy pomocy społecznej są placówkami przeznaczonymi dla osób, które nie kwalifikują się do leczenia szpitalnego, lecz z uwagi na podeszły wiek, schorzenia, warunki rodzinne, mieszkaniowe i materialne oraz sytuację życiową wymagają stałej opieki. Zgodnie z obowiązującymi przepisami domy pomocy społecznej mogą być prowadzone, po uzyskaniu zezwolenia wojewody. Na terenie Powiatu Lubaczowskiego znajdują się trzy Domy Pomocy Społecznej w: Rudzie Różanieckiej (dla mężczyzn przewlekle psychicznie chorych) , Lubaczowie (dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie) i Wielkich Oczach (dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie).

Tabela nr 15- Liczba mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej w Powiecie Lubaczowskim, stan na dzień 28.02.2013r.

Wyszczególnienie	Liczba miejsc statutowych	Aktualna liczba mieszkańców	Koszt utrzymania mieszkańca
Dom Pomocy Społecznej w Lubaczów	65	63	2 941,65 zł
Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach	70	69	2 693,91 zł
Dom Pomocy Społecznej w Rudzie Różanieckiej	230	230	2 557,60 zł

Źródło: dane własne PCPR

Przedmiotem działania Domów Pomocy Społecznej jest zabezpieczenie mieszkańcom całodobowej opieki oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych (związanych ze snem, pożywieniem, odzieżą), zdrowotnych przy uwzględnieniu wartości, takich jak: godność, prawo do intymności, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa.

Dom Pomocy Społecznej w Lubaczowie jest prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek swą siedzibę ma na ulicy Kościuszki w Lubaczowie. Obejmuje całodobową opieką dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie, świadcząc usługi w zależności od wieku, stanu zdrowia i możliwości poznawczych mieszkańców. Każdy mieszkaniec Domu ma możliwość korzystania z fizykoterapii i ćwiczeń ruchowych. Mieszkańcy w wieku szkolnym mają możliwość uczestniczenia w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych na terenie placówki oraz poza nią. Często są organizowane turnusy rehabilitacyjne w specjalistycznych ośrodkach. Mieszkańcy uczestniczą w uroczystościach z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych i Dekanalno-Powiatowego Dnia Chorego oraz różnych przeglądach organizowanych w dla mieszkańców tego typu placówek opiekuńczych.

Obecnie Dom świadczy usługi dla 65 mieszkańców na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z aktualnych potrzeb. Organizacja Domu ukierunkowana jest przede wszystkim na indywidualne podejście do mieszkańca, wytwarzanie odpowiedniej atmosfery, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i bezwarunkowej akceptacji. Budynek wyposażony jest w windę dostosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz pozbawiony jest barier architektonicznych.

Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza jest domem dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. Dom jest placówką stałego pobytu przeznaczoną dla 70 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Zapewnia mieszkańcom warunki bezpiecznego i godnego życia. Zaspokaja istotne potrzeby mieszkańców. Dom w Wielkich Oczach jest przeznaczony dla osób z niepełnosprawnością intelektualną do 30 roku życia. Osoby, które przebywają w w/w Domu przynajmniej 5 lat i mają ograniczoną możliwość adaptacyjną w innym środowisku mogą przebywać w nim bezterminowo.

Obowiązek uzyskania ustawowych standardów Domu Pomocy Społecznej zobowiązał kierownictwo Domu do rozpoczęcia modernizacji. Rozbudowa umożliwiła zwiększenie liczby mieszkańców. Dom stworzył odpowiednie i właściwe warunki dla 70 osób. Otwarcie nowo wybudowanej części nastąpiło w 2002 roku.

Największym domem pomocy jest **DPS w Rudzie Różanieckiej** w statucie przewidziano 230 miejsc dla mężczyzn przewlekłe psychicznie chorych. Na koniec lutego 2013 nie było wolnych miejsc w ośrodku, na umieszczenie nie oczekiwała żadna osoba. W Domu umieszczani są mężczyźni z ciężkimi schorzeniami psychicznymi, często niebezpieczni dla otoczenia, którzy nie mogą przebywać w domu rodzinnym. Część pensjonariuszy kierowana jest do DPS nakazem sądu.

Budynek przystosowany jest on do wymogów osób niepełnosprawnych, posiada podjazdy oraz windę umożliwiającą przewożenie osób chorych na łózkach czy wózkach inwalidzkich, pokoje 2-3 osobowe wraz z łazienką spełniającą najnowsze standardy Unii Europejskiej. W nowym budynku jest sala gimnastyczna, gabinety do zabiegów fizykoterapii, pokoje administracyjne, ponadto w budynku znajduje się świetlica, kawiarnia, gabinety terapii zajęciowej. W latach 2002-2004 trwała modernizacja istniejącego budynku oddziału nr II DPS, polegającą na przebudowie wieloosobowych pokoi i utworzeniu 2-3 osobowych pokoi z osobnymi łazienkami. Realizacja powyższych zadań wynika z faktu, iż dom nie spełniał wszystkich wymagań w zakresie świadczenia podstawowych usług. Celem programu naprawczego było zapewnienie jego mieszkańcom obowiązującego standardu podstawowych usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu udzielanych świadczeń.

W działalności domu najważniejsze jest dobro mieszkańców, dlatego organizacja domu podporządkowana jest tym wartościom. Pensjonariuszami opiekuje się 147 pracowników pełniących różne funkcje. Wśród osób, które aktualnie zamieszkują DPS dominują osoby niepełnosprawne intelektualnie oraz chore psychicznie.

3.4. ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

Na terenie powiatu funkcjonują cztery Środowiskowe Domy Samopomocy, które zapewniają dzienną opiekę dla ok. 120 osób.

1. Środowiskowe Dom Samopomocy w Lipsku.
2. Środowiskowe Dom Samopomocy w Cieszanowie.
3. Środowiskowe Dom Samopomocy w Horyńcu Zdrój.
4. Środowiskowe Dom Samopomocy w Lubaczowie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Lipsku swoją działalność rozpoczął w 2006 roku. ŚDS w Lipsku to dzienny ośrodek wsparcia dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły

18 rok życia, zamieszkałych w szczególności na terenie gminy Narol. Głównym celem działalności jest rehabilitacja uczestników, poprawa ich funkcjonowania w społeczeństwie, integracja ze środowiskiem lokalnym, tworzenie postaw samorządności oraz realizacja rozwoju kulturalnego. W chwili obecnej Środowiskowy Dom Samopomocy w Lipsku liczy 22 uczestników i działają w nim pracownie: kulinarna, plastyczno - rękodzielnicza, muzyczna, ogrodnicza, komputerowa.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubaczowie jest jednostką organizacyjną powiatu nie posiadającą osobowości prawnej. Ośrodek jest domem dziennego pobytu dla osób upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie. Podstawowym zadaniem domu jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności osób uczestniczących w zajęciach, niezbędnych im do samodzielnego życia. Uczestnicy ŚDS mają możliwość uczestniczenia w zajęciach w ramach pracowni: plastycznej, rękodzielniczej, stolarskiej, kulinarnej i komputerowej. Ponadto prowadzone są treningi umiejętności samoobsługowych, zaradności życiowej, umiejętności społecznych, spędzania wolnego czasu. Środowiskowy Dom Samopomocy organizuje liczne wycieczki i imprezy. Wszyscy uczestnicy pozostają pod opieką psychologa, pedagoga i pielęgniarki.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Horyńcu-Zdroju działalność rozpoczął 2007 roku. Dom jest placówką dziennego pobytu dla osób dorosłych. Ośrodek przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi w tym: niepełnosprawnych intelektualnie i psychicznie chorych zamieszkałych w szczególności na terenie gminy Horyniec-Zdrój.

Do zadań Środowiskowego Domu Samopomocy należy rozwijanie u uczestników następujących umiejętności z zakresu:

- 1) umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym: motywowanie do nawiązywania kontaktów społecznych,
- 2) zaradności życiowej, motywowanie do aktywności (np. samodzielne zakupy czy załatwianie spraw urzędowych),
- 3) kształtowanie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości i partnerstwa,
- 4) umiejętności obsługiwanie siebie:
 - a). dbania o zdrowie, higienę i wygląd zewnętrzny,
 - b). dbania o czystość i porządek we własnym domu,
 - c). zachowanie się przy stole,

5) umiejętności spędzania wolnego czasu:

a). rozwijanie zainteresowań uczestników,

b). korzystanie z różnych form spędzania czasu wolnego (turystyka, udział w imprezach kulturalnych, sportowych, towarzyskich, Internet itp.),

Cele i zadania Domu realizowane są poprzez różnego rodzaju treningi i rehabilitację uczestników.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Cieszanowie swoją siedzibę ma na ulicy Sobieskiego w nowo wyremontowanym budynku ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013. Budynek został oddany do użytkowania w 2011 roku jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

Terapia prowadzona jest w następujących pracowniach:

1) rękodzielnicza/ krawiecka – działania terapeutyczne ukierunkowane na usprawnienie dotyczące zdolności manualnych, koordynacji wzrokowo- ruchowej, rozwijania wyobraźni. Zajęcia mają na celu nauczyć uczestników cierpliwości i koncentracji,

2) stolarska- celem terapeutycznym jest ukazanie korzyści z nauki wykonywania prostych prac stolarskich oraz możliwości wykorzystywania tych umiejętności w domu rodzinnym,

3) plastyczna – środkiem oddziaływania terapeutycznego są zajęcia z rysunku, modelowania, techniki decoupage. Zajęcia mają na celu uaktywnienia i rozwój wyobraźni do pracy zespołowej,

4) kulinarna z elementami ogrodniczej – pracownia planuje i przygotowuje posiłki, uczy gospodarności, umiejętności posługiwania się narzędziami ręcznymi i zmechanizowanymi stosowanymi w gospodarstwie domowym,

5) garncarska i wizażu – uczestnicy wykonują proste naczynia (miski, talerze, podstawki), korzystają z koła garncarskiego. W ramach tej pracowni prowadzone są zajęcia integracyjne z dziećmi i młodzieżą szkolną,

6) komputerowa – uczestnicy poznają i uczą się obsługi komputera. Często udział w tej pracowni jest jedyną możliwością korzystania z komputera dla osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja prowadzona jest dwa razy w tygodniu po dwie godziny przez terapeutę. Dom posiada dobrze wyposażoną salę do rehabilitacji . Rehabilitacja ruchowa realizowana jest poprzez najprostsze formy ćwiczeń ruchowych dostosowanych do możliwości i schorzeń uczestników. Zajęcia w ramach terapii pedagogicznej obejmują edukację podopiecznych

w zakresie wiedzy ogólnej oraz różnych umiejętności społecznych. Uczestnicy mają zapewnioną opiekę i pomoc psychologa polegającą na treningach i rozmowach indywidualnych mających na celu : ograniczenie zachowań agresywnych, rozwijania umiejętności komunikowania się, poznawaniu sposobów rozwiązywania konfliktów. Do Środowiskowego Domu Samopomocy przynajmniej raz w tygodniu przyjeżdża lekarz specjalista, u którego uczestnicy mogą skorzystać z konsultacji zdrowotnej. Dyżur pełni również pielęgniarka, która kontroluje ciśnienie, temperaturę ciała uczestników oraz przygotowuje uczestników do badań lekarskich.

Środowiskowy dom samopomocy jest miejscem, w którym podopieczni – osoby niepełnosprawne intelektualnie lub wykazujące zaburzenia psychiczne uczą się samodzielnego funkcjonowania. Duży wkład w dobre funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy ma profesjonalnie przygotowana kadra kierownicza i pedagogiczno – terapeutyczna, spełniając ten warunek można liczyć na powodzenie i liczne, pozytywne efekty działalności ośrodka.

3.5. WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Powiat realizuje zadania, które związane są między innymi ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, a ściślej z rehabilitacją społeczną poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej. Na terenie powiatu funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej w Krowicy Lasowej, który organizuje dzienne zajęcia dla trzydziestu pięciu uczestników z orzeczonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Jednostką prowadzącą WTZ jest Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Ich Bliskich i Przyjaciół "Nadzieja". Jego działalność finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Powiatu Lubaczowskiego. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku.

Warsztat Terapii Zajęciowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Zajęcia w WTZ odbywają się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- 1) umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- 2) psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

WTZ realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia - na miarę jej indywidualnych możliwości.

Realizacja przez WTZ zadań, odbywa się poprzez:

- 1) ogólne usprawnianie;
- 2) rozwijanie umiejętności, w tym wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej;
- 3) przygotowanie do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz rozwój innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej i fizycznej;
- 4) rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy;
- 5) rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, albo szkolenia zawodowego.

Zadania Warsztatu Terapii Zajęciowej obejmują w szczególności:

- 1) stymulację rozwoju psychoruchowego, intelektualnego oraz społecznego uczestnika;
- 2) wyrabianie wrażliwości i sprawności w zakresie zmysłów oraz ich zintegrowanego funkcjonowania;
- 3) terapię psychologiczną;
- 4) terapię logopedyczną;
- 5) rozwijanie dojrzałości społecznej, w tym sprawności w samoobsłudze, zaradności osobistej i umiejętności współpracy i pełnienia różnych ról społecznych również w warunkach integracji;
- 6) rozwijanie umiejętności wykonywania różnych czynności wynikających z form terapii zajęciowej;

- 7) tworzenie warunków rozbudzania oraz zdobywania w zakresie ekspresji twórczej, kontaktu z kulturą oraz udział w rekreacji, w tym turystyce i sporcie;
- 8) usprawnianie ruchowe;
- 9) opiekę dostosowaną do potrzeb wynikających z wielorakiej niepełnosprawności, w szczególności: przemieszczanie, czynności fizjologiczne, utrzymanie higieny, spożywanie pokarmów, ubieranie, rozbieranie, ochronę przed niebezpieczeństwem, transport w miarę potrzeb i możliwości;
- 10) działania ułatwiające włączanie osób niepełnosprawnych, indywidualnie i grupowo, w życie środowiska lokalnego;
- 11) wspieranie psychiczne oraz poradnictwo życiowe dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- 12) współpraca z różnymi służbami spoza WTZ w kompleksowym oddziaływaniu rehabilitacyjnym, psychofizycznym, edukacyjnym, opiekuńczym;
- 13) określanie potrzeb życiowych uczestników WTZ i przyczynianie się do tworzenia dla nich odpowiednich ofert aktywności, pomocy i wsparcia, w otwartym środowisku;
- 14) popularyzowanie potencjalnych możliwości i prawa do godnego życia osób niepełnosprawnych, m.in. przez organizowanie 'otwartych drzwi', wystaw, prezentacji, uczestniczenie w życiu lokalnej społeczności, w imprezach zewnętrznych, delegowanie uczestników do kontaktów z władzami itd.

3.6. CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Centrum Integracji społecznej w Dąbrowie realizuje zajęcia dla 20 uczestników. Działalność CIS jest zorganizowana w formie warsztatów:

1) warsztat usług opiekuńczych:

- a) usługi opiekuńcze dla GOPS Lubaczów.
- b) sprzątanie i usługi opiekuńcze na zlecenia osób prywatnych.

2) warsztat usług leśnych, utrzymania zieleni i usług porządkowych:

- a) usługi leśne w lasach mienia gminnego,
- b) utrzymanie terenów zielonych (koszenie, dbanie o użytki zielone mienia gminnego),
- c) odśnieżanie, zamiatanie dróg i chodników.

- d) utrzymanie terenów zielonych na zlecenia zewnętrzne,
- e) odśnieżanie, zmiatanie terenów na zlecenia zewnętrzne.

3) warsztat ogrodniczo-gastronomiczny:

- a) produkcja warzywniczo-ogrodnicza na potrzeby kuchni w szkołach gminnych,
- b) przyrządzanie posiłków dla uczestników CIS.
- c) prowadzenie sklepików.

Centrum Integracji Społecznej nakierowana jest na szeroko rozumianą pomoc osobom wykluczonym społecznie. Działania realizowane przez CIS mają na celu pomoc w:

1) Przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych:

a) pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans,

b) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,

c) ochrona zdrowia,

d) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,

e) przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój gospodarczy,

f) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,

g) działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

h) zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

2) pomoc w samozatrudnieniu, wspieranie przedsiębiorczości:

a) zatrudnianie, oferowanie miejsc pracy osobom bezrobotnym,

b) pośrednictwo pracy, organizowanie zatrudnienia, ułatwianie dostępu do ofert pracy,

c) doradztwo zawodowe, poradnictwo,

d) szkolenia, podnoszenie kwalifikacji,

e) reprezentowanie interesów bezrobotnych i grup zawodowych,

f) działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna,

g) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,

h) promocja i organizacja wolontariatu.

3.7 ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Jedyny Zakład Aktywności Zawodowej w Powiecie Lubaczowskim mieści się w Starych Oleszycach na ulicy Wiejskiej 114, został utworzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu w ramach projektu pn. „Zakład Aktywności Zawodowej w Oleszycach” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”; Działanie 7.2 „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”; Poddziałanie 7.2.1 „Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”- Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W zakładzie zatrudnionych jest 16 osób niepełnosprawnych (8 kobiet/8 mężczyzn).

Działalność Zakładu Aktywności Zawodowej w Starych Oleszycach, skupia się na:

- 1) produkcji ekologicznych podpałek,
- 2) świadczeniu usług poligraficznych,
- 3) profesjonalnym niszczeniu dokumentów.

Zakład Aktywności Zawodowej ma na celu zatrudniać osoby niepełnosprawne, rehabilitować je społecznie i zawodowo, przygotowywać do pracy na otwartym rynku pracy. W ZAZ-ie uczestnicy przygotowani są do samodzielnego, nie zależnego i aktywnego życia na miarę swych możliwości. Uczestnikami ZAZ-u są osoby w wieku produkcyjnym. Aby mogli autentycznie pracować muszą wykonywać specjalnie dobrane czynności, korzystać z bezpiecznych urządzeń i organizacji pracy. Pracę w Zakładzie podejmują osoby najbardziej sprawne, zdolne do wykonywania prac pod opieką instruktorów. Część uczestników przeszło z Warsztatów Terapii Zajęciowej do ZAZ. Było to możliwe dzięki wieloletniej rehabilitacji społecznej i zawodowej w WTZ.

3.8 DOM DZIECKA

Dom Dziecka w Nowej Grobli powstał na mocy Uchwały nr XXVII/249/2006 Rady Powiatu w Lubaczowie w dniu 30.03.2006r. Dom Dziecka w Nowej Grobli jest samodzielną jednostką organizacyjną Powiatu Lubaczowskiego nie posiadającą osobowości prawnej, sprawującą opiekę całodobową. Dom Dziecka w Nowej Grobli jest socjalizacyjną placówką

opiekuńczo – wychowawczą z przeznaczeniem dla dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat. Budynek, w którym mieści się placówka, jest obiektem nowym, wybudowanym kilka lat temu, pełniącym dotychczas funkcję szkoły podstawowej. W wydzielonej części obiektu działa oddział przedszkolny oraz szkoła podstawowa zapewniająca dzieciom naukę na poziomie klas I-III. Pozostali wychowankowie dowożeni są do pobliskich szkół, bądź w dniach nauki szkolnej (od poniedziałku do piątku) mieszkają w internacie. Dom Dziecka w Nowej Grobli dysponuje salą rekreacyjno – wypoczynkową, gdzie wychowankowie spędzają czynnie czas wolny. Dom Dziecka w Nowej Grobli może przyjąć 30 wychowanków. Placówka zabezpiecza potrzeby powiatu w zakresie zapewnienia opieki dzieciom pozbawionym wsparcia ze strony własnego środowiska rodzinnego. Dzieci z terenu Powiatu Lubaczowskiego przebywają również w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza terenem powiatu, co podyktowane jest dobrem dziecka.

Tabela nr 16- Liczba dzieci z powiatu lubaczowskiego umieszczonych w placówce opiekuńczo wychowawczej w Nowej Grobli w latach 2010-2012.

	2010	2011	2012
Liczba umieszczonych dzieci	7	13	17

Źródło: dane PCPR

3.9 Ośrodek Dziennego Wsparcia dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych.

Lubaczów podobnie jak wiele miasteczek i wiosek na Podkarpaciu przeżywa swoje problemy demograficzne. Masowe wyjeżdżanie młodego pokolenia za pracą do dużych miast i za granicę powoduje starzenie się lubaczowskiego społeczeństwa. Dlatego palącym problemem staje się sytuacja osób starszych a szczególnie samotnych i nie mających należytej opieki. U tych osób pojawia się bardzo często poczucie nieprzydatności, osamotnienie, ubóstwo i brak perspektyw na przyszłość. Dzienny Ośrodek Wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, który powstał przy Parafii św. Stanisława BM w Lubaczowie ma na celu pomoc rodzinie w opiece nad osobami które potrzebują pomocy.

Ośrodek Dziennego Wsparcia, który został otwarty podczas Dekanalno-Powiatowego Dnia Chorego 11 lutego 2013r. wypełniał przestrzeń między szpitalem i innymi placówkami medycznymi świadczącymi opiekę długoterminową a rodziną.

Dom pragnie zapewnić uczestnikom godziwe warunki pobytu i bogaty program rehabilitacyjno – terapeutyczny. Do dyspozycji w domu są:

- 1) sala dziennego pobytu z wyposażeniem multimedialnym,
- 2) sala kulinarna, gdzie każdy może wykazać się zdolnościami kulinarnymi,
- 3) jadalnia, gdzie skorzystać z posiłków,
- 4) gabinet medyczny z możliwością skorzystania z porad pielęgniarskich,
- 5) gabinet rehabilitacyjny z możliwością skorzystania z fachowej pomocy rehabilitantki oraz masażu i ćwiczeń,
- 6) kawiarenka terapeutyczna a w niej możliwość spędzenia czasu w miłym towarzystwie.

Ponadto dom oferuje pokoje z urządzeniami do utrzymania higieny osobistej z odpowiednimi warunkami do wielogodzinnego przebywania w nim osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Pobyt w domu umożliwia nawiązanie nowych kontaktów towarzyskich, udział w aktywnych formach wypoczynku, udział w grupowej terapii zajęciowej oraz udział we wspólnotowej modlitwie. Uczestnicy swoje zainteresowania realizują w różnych kółkach, biorą udział w imprezach kulturalno – towarzyskich organizowanych przez placówkę.

Budowa Domu Diennej Opieki została sfinansowana ze środków Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie oraz środków własnych Parafii.

Dom jest prowadzony przez Spółdzielnię Socjalną „Samarytanin”, która powstała aby świadczyć profesjonalne usługi pielęgnacyjne i opiekuńcze. Spółdzielnia obejmuje kompleksową opieką osoby w podeszłym wieku i niepełnosprawne, a także pomaga rodzinom w opiece nad osobami niepełnosprawnymi.

4. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH W POWIECIE LUBACZOWSKIM

Kwestia społeczna jest zagadnieniem oznaczającym konkretne problemy o szczególnie wysokim stopniu dolegliwości dla życia mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego. Problemy te charakteryzują się występowaniem trudnych sytuacji w życiu rodziny i jednostki, co może prowadzić w efekcie do zakłóconego działania jednostek tych w społeczeństwie.

Najbardziej dotkliwymi problemami społecznymi występującymi na terenie Powiatu są:

- 1) bezrobocie,
- 2) ubóstwo,
- 3) niepełnosprawność,
- 4) długotrwała choroba,
- 5) potrzeba ochrony macierzyństwa.

Według stanu na koniec 2012r. w większości gmin powiatu bezrobocie było zasadniczym powodem ubiegania się o szeroko rozumiana pomoc. Często problem bezrobocia występuje z innymi dysfunkcjami tj. alkoholizmem czy bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin w społeczeństwie należą także inne zjawiska bardzo często sprzężone z bezrobociem: ubóstwo, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa.

Informacje uzyskane z OPS-ów jednoznacznie wskazują, iż bezrobocie jest zasadniczym powodem korzystania z pomocy społecznej, na kolejnych miejscach klasyfikują się ubóstwo oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną wynosiła w 2012r.-3770,

Tabela nr 17- Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w 2012r. z podziałem na gminy.

Nazwa jednostki	Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w 2012r.
MOPS w Lubaczowie	525
GOPS w Lubaczowie	769
MGOPS w Oleszycach	390

MGOPS w Ciesznowie	617
MGOPS w Narolu	556
GOPS w Starym Dzikowie	324
GOPS w Horyńcu- Zdroju	379
GOPS w Wielkich Oczach	210
Razem:	3770

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej, opracowanie własne.

4.1. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest jednym z poważniejszych problemów społecznych w Powiecie Lubaczowskim. Jest ono zjawiskiem wywołującym szereg innych negatywnych skutków w płaszczyźnie ekonomicznej, społecznej, politycznej, a także psychologicznej. Problem bezrobocia występuje w wielu formach, zawsze wywołuje niepożądane zjawiska, zarówno dla gospodarki kraju, regionu, jak i dla społeczeństwa w postaci poszerzania się biedy i rosnącego ubóstwa wśród mieszkańców. Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie, aby nadać kształt realizacji działań prozatrudnieniowych oraz zdefiniować główne zadania w tym zakresie opracował Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2011-2013.

Powiat Lubaczowski podobnie jak inne regiony kraju dotknięty jest problemem bezrobocia. Na koniec 2012r. liczba osób bezrobotnych wynosiła 4 458 osób, stopa bezrobocia podawana przez GUS na koniec grudnia 2012r. wynosiła w kraju **13,4%**, w województwie podkarpackim **16,3%**, a w powiecie lubaczowskim **17,6%**.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych w latach 2010-2012, z podziałem na kobiety i mężczyzn oraz klasyfikację z podziałem na osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby z prawem do pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Tabela nr 18- Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie w latach 2010-2012.

Stan na dzień	31.12.2010		31.12.2011		31.12.2012	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
Liczba osób	2454	2100	2305	2210	2408	2050
Ogółem:	4554		4515		4458	
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	1141	1187	1171	1369	1141	1252
Ogółem:	2328		2540		2393	
Liczba osób pobierających zasiłek dla bezrobotnych	514	383	367	222	344	174
Ogółem:	924		589		518	

Źródło: dane z PUP Lubaczów.

Jak wynika z zamieszczonej tabeli problem bezrobocia dotyka w równym stopniu kobiety i mężczyzn. Na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować, iż liczba osób bezrobotnych pobierająca zasiłek zmalała o połowę z 924 w 2010 roku do 589 w 2011 roku i ma tendencję spadkową. Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie poszukuje coraz to nowszych, aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz źródeł ich finansowania.

Tabela nr 19- Liczba osób zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2010- 2012.

	2010	2011	2012
Osoby do 25 r. ż.	1250	1154	1133
Osoby długotrwale bezrobotne	2328	2540	2393
Osoby powyżej 50 r. ż	656	718	751
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	784	967	1050
Osoby niepełnosprawne	71	84	106

Źródło: dane z PUP Lubaczów

Głównym czynnikiem wpływającym na bezrobocie jest wiek bezrobotnego oraz długość okresu pozostawania bez pracy. W pierwszym przypadku możemy wyróżnić dwie kategorie wiekowe, wśród których poziom bezrobocia jest najwyższy:

- 1) osoby w wieku powyżej 50 roku życia. Z uwagi na wiek i związane z tym ryzyko absencji chorobowych, niskich możliwości opanowania nowych technologii czy też przyzwyczajęń zawodowych- osoby te stanowią grupę nieprzyciągającą potencjalnych pracodawców. Pod koniec 2012r. osoby z tej grupy stanowiły bardzo liczną grupę 17,4% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie, a ich liczba ulega ciągłemu zwiększeniu z 656 osób w 2010r. do 751 osób w 2012r.
- 2) osoby w wieku do 25 roku życia, których sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna. Do tej grupy zalicza się osoby, które ukończyły szkoły, studia i dopiero wkraczają na rynek pracy. Duży udział tych osób wśród bezrobotnych może wynikać zarówno z niewystarczającej liczby miejsc pracy dla wchodzących na rynek, braku doświadczenia zawodowego oraz posiadania kierunku wykształcenia, na który nie ma zapotrzebowania na rynku pracy. Na koniec roku 2012 bezrobotni z tej grupy stanowili znaczny odsetek- 25,4% ogółu osób pozostających bez pracy.

Drugim równie istotnym czynnikiem wpływającym na poziom bezrobocia jest długość okresu pozostawania bez pracy. Jak wynika z analizy danych umieszczonych w tabeli powyżej największy odsetek osób bezrobotnych stanowi grupa osób długotrwale bezrobotnych-na koniec 2012r. ich liczba wynosiła 2393, co stanowi 53,7% ogółu bezrobotnych.

Bezrobocie jest również jedną z głównych przyczyn udzielania świadczeń pomocy społecznej w 2012r. 35% ogółu rodzin korzystających ze świadczeń przyznawanych przez OPS-y, było beneficjentami pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Liczba rodzin, którym zostały przyznane świadczenia z powodu bezrobocia, w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela. Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Lubaczowskim z omawianego powodu wynosiła w 2010 r.- 1 289, natomiast w 2011 r. ze świadczenia korzystało 1195 rodzin. Rok 2012 nie przyniósł większych zmian jeżeli chodzi o liczbę przyznanych świadczeń – 1 195 rodzin.

Tabela nr 20- Liczba rodzin korzystających z powodu bezrobocia ze świadczeń OPS-ów.

BEZROBOCIE			
Nazwa jednostki	Ilość rodzin 2010r.	Ilość rodzin 2011r.	Ilość rodzin 2012r.
MOPS w Lubaczowie	134	145	154
GOPS w Lubaczowie	364	301	281
MGOPS w Oleszycach	213	169	181
MGOPS w Ciesznowie	173	165	173
MGOPS w Narolu	170	196	179
GOPS w Starym Dzikowie	53	51	48
GOPS w Horyńcu- Zdroju	116	109	118
GOPS w Wielkich Oczach	66	59	60

Źródło: dane z Ośrodków

Realizacja polityki rynku pracy w Powiecie Lubaczowskim oparta jest na dialogu społecznym, czego wyrazem jest funkcjonowanie Powiatowej Rady Zatrudnienia, która jest organem opiniodawczo-doradczym Starosty w sprawach polityki rynku pracy. Kadencja Rady trwa cztery lata.

Członków Powiatowej Rady Zatrudnienia powołuje Starosta spośród kandydatów zgłoszonych przez działające na terenie powiatu :

- 1) terenowe struktury każdej reprezentatywnej organizacji związkowej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno - Gospodarczych,
- 2) terenowe struktury każdej reprezentatywnej organizacji pracodawców w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno - Gospodarczych,
- 3) społeczno- zawodowe organizacje rolników, w tym związki zawodowe rolników indywidualnych i izby rolnicze,
- 4) jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) organizacje pozarządowe zajmujące się statutowo problematyką rynku pracy.

Do zakresu działania Powiatowej Rady Zatrudnienia należy m.in. :

- 1) inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w powiatach,
- 2) ocena racjonalności gospodarki środkami Funduszu Pracy,
- 3) opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy na finansowanie programów dotyczących promocji zatrudnienia i finansowanie innych fakultatywnych zadań,

- 4) składanie wniosków i wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w powiecie,
- 5) opiniowanie wniosków o umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, zwrotu refundacji, zwrotu pożyczek z Funduszu Pracy lub jednorazowo przyznanych środków zgodnie z art. 46, ust. 2 i 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 6) ocenianie okresowych sprawozdań z działalności powiatowego urzędu pracy, informacji o stanie bezrobocia w powiatach oraz wypracowywanie stosownych wniosków i sprawozdań,
- 7) delegowanie przedstawicieli do komisji konkursowej w liczbie równej co najmniej połowie składu komisji dokonującej wyboru kandydata na stanowisko dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy,
- 8) opiniowanie wniosków o odwołanie lub wnioskowanie o odwołanie dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy.

Z przedstawionych danych dotyczących zjawiska bezrobocia jednoznacznie wynika, iż jest to istotny problem dotyczący mieszkańców Powiatu. Współpraca instytucji pozwoli zaktywizować osoby bezrobotne poprzez różne formy pomocy między innymi: pomoc finansową, poradnictwo zawodowe, aktywizację zawodową- szkolenia, specjalistyczne poradnictwo psychologiczne.

4.2. UBÓSTWO

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokajanie podstawowych potrzeb, a dokładnie oznacza sytuację kiedy człowiek nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Żyje poniżej przyjętego poziomu w danym społeczeństwie, brak mu wystarczających środków finansowych do życia. Ubóstwo wielokrotnie wynika z bezrobocia, wielodzietności rodziny, gdy trudno jest zapewnić wszystkim jej członkom minimum socjalne.

Ubóstwo jest jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej działające na terenie Powiatu Lubaczowskiego. Pomoc osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji z powodu ubóstwa świadczą głównie ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu funkcjonuje 8 ośrodków pomocy społecznej.

1. MOPS w Lubaczowie.

2. GOPS w Lubaczowie.
3. MGOPS w Oleszycach.
4. MGOPS w Cieszanowie.
5. MGOPS w Narolu.
6. GOPS w Starym Dzikowie.
7. GOPS w Horyńcu- Zdroju.
8. GOPS w Wielkich Oczach.

Tabela nr 21- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń przyznawanych przez OPS-y z powodu ubóstwa

UBÓSTWO			
Nazwa jednostki	Ilość rodzin 2010r.	Ilość rodzin 2011r.	Ilość rodzin 2012r.
MOPS w Lubaczowie	35	33	60
GOPS w Lubaczowie	26	17	37
MGOPS w Oleszycach	23	19	14
MGOPS w Cieszanowie	208	201	197
MGOPS w Narolu	128	129	120
GOPS w Starym Dzikowie	77	80	78
GOPS w Horyńcu- Zdroju	100	120	103
GOPS w Wielkich Oczach	43	17	50
Ogółem powiat:	640	616	659

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej

Szczegółową analizę ilości rodzin, którym przyznano pomoc w latach 2010- 2012 z powodu ubóstwa w poszczególnych gminach w Powiecie Lubaczowskim przedstawia tabela powyżej, przy czym należy zaznaczyć, iż w niektórych rodzinach wystąpiło wiele powodów trudnej sytuacji.

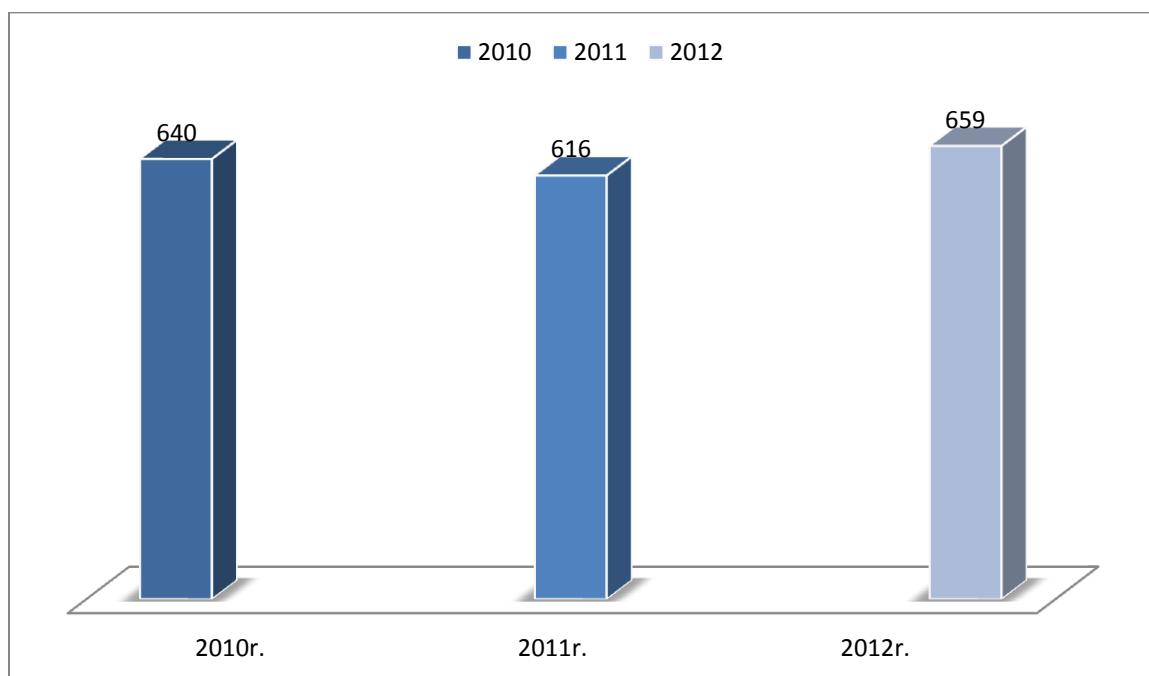
Większość osób trafiających do ośrodków pomocy społecznej kwalifikowała się do udzielenia pomocy finansowej, z powodu niskiego dochodu, który nie przekraczał kryterium ustalonego zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, przy jednoczesnym wystąpieniu przesłanek wymienionych w ustawie. Analizując powody przyznania pomocy społecznej z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wskazuje, że dominującym

powodem trudnej sytuacji życiowej, a jednocześnie przyczyna ubiegania się o pomoc w latach 2010-2012 było ubóstwo. W praktyce za kryterium ubóstwa uznawane jest **kryterium dochodowe określone w art. 8 ustawy o pomocy społecznej**, które podlega waloryzacji i wynosi obecnie: **na osobę samotnie gospodarującą- 542 zł, na osobę w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł.**

Analizując dane z tabeli nr 21 stwierdzić należy, iż liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na przestrzeni trzech lat kształtuje się na stałym poziomie, **w 2012r. 659 rodzin** w powiecie korzystało z pomocy ośrodków pomocy społecznej, wskaźnik ten utrzymuje się na wysokim poziomie.

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można zaobserwować, że najwięcej świadczeń z powodu ubóstwa w 2012r. przyznał **MGOPS w Ciesznowie**, liczba ta **wyniosła 197**. Równie wysoki stopień ubóstwa ze względu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej notuje się w **gminie Narol i Horyniec- Zdrój**. Istotnym czynnikiem wpływającym na poziom ubóstwa jest bezrobocie, które w omawianych gminach było także jedną z przyczyn determinującą przyznanie świadczenia ze strony ośrodków pomocy społecznej.

Wykres nr 2- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS z powodu ubóstwa.

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej, opracowanie własne.

Poważnym problemem, który wpływa na ubożenie jest bezradność społeczna, dlatego tak ważnym jest, aby inwestować w programy społeczne, który wzbudzą w ludziach świadomość własnych możliwości i w ten sposób zaowocują w dwojaki sposób- ludzie żyjący poniżej minimum socjalnego przestana biernie oczekiwać na pomoc, tylko nauczą się rozwiązywać problemy samodzielnie przy pomocy instytucji lub też w innych obudzi się świadomość obywatelska i postanowią podjąć jakąś inicjatywę (stowarzyszenie, organizacja), która będzie niósła pomoc w lokalnym środowisku.

4.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych, czyli czynnego udziału w życiu społeczeństwa, z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu danej osoby, powodującej przede wszystkim niezdolność do pracy.

W udzielaniu pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym istotnym jest stworzenie systemu wsparcia, który zagwarantuje lepsze usamodzielnienie, pełną integrację ze środowiskiem, a także będzie przeciwdziałał izolacji i marginalizacji tej grupy osób. W związku z tym w 2013r. został zaktualizowany dokument pn. **Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych** zawiera on szeroki i kompleksowy program działania na rzecz osób niepełnosprawnych, który obejmuje swym zasięgiem wszystkie dziedziny życia i w swym zamierzeniu dąży do pełnej integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną. Program ten stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim na lata 2013-2020.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych mamy na uwadze przede wszystkim ludzi, których organizmy są dysfunkcyjne, co oznacza utratę zdolności do wypełniania właściwych im funkcji.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych dzięki Narodowemu Spisowi Powszechnemu w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 5456,7 tys. Co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju. Oznacza to, że co 7 mieszkańców Polski był osobą niepełnosprawną.

Z danych przedstawionych w Narodowym Spisie Powszechnym w Powiecie Lubaczowskim było 7630- osób niepełnosprawnych. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję ZUS, KRUS, jak również inne osoby, z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi.

Zadania w zakresie orzekania o niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego realizuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu. Z danych przedstawionych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu wynika, że liczba osób po 16 roku życia, którym wydano orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wzrasta- w 2011r. liczba wydanych orzeczeń ogółem wynosiła 1814, natomiast w 2012r. wydano ich 1909.

Tabela nr 22- Liczba wydanych orzeczeń dla osób po 16 roku życia z podziałem na przyczyny niepełnosprawności

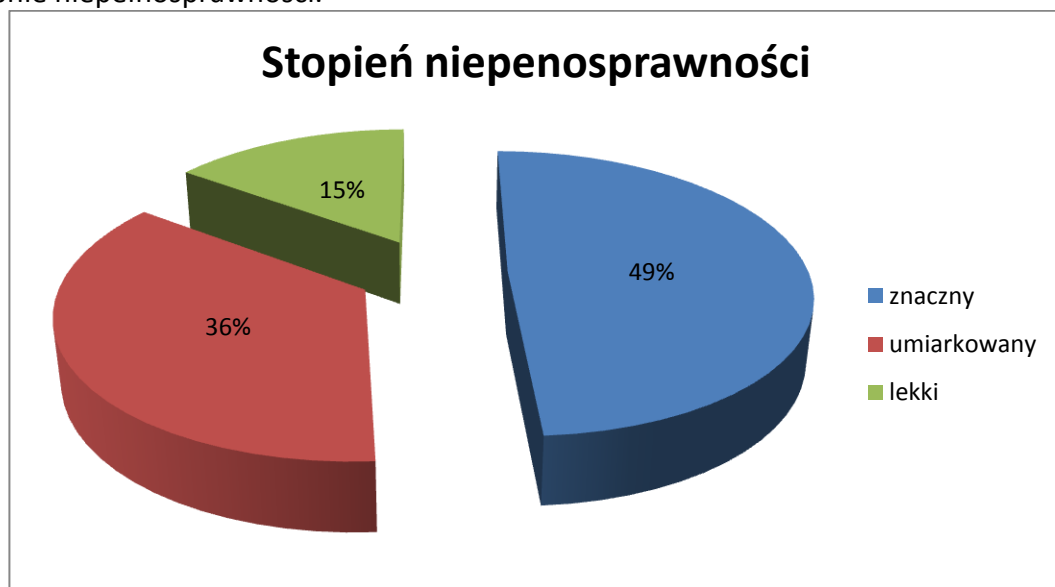
Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	2011			2012		
		Stopień niepełnosprawności			Stopień niepełnosprawności		
		znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki
1.	01-U	13	23	7	15	16	1
2.	02-P	41	47	16	58	54	10
3.	03-L	17	20	27	19	22	28
4.	04-O	23	19	9	22	11	14
5.	05-R	274	176	90	246	172	79
6.	06-E	5	10	9	7	12	3

7.	07-S	223	168	49	235	191	61
8.	08-T	17	25	5	20	22	8
9.	09-M	27	15	3	24	14	3
10.	10-N	155	70	43	170	98	52
11.	11-I	112	56	20	123	69	30
12.	Ogółem	907	629	278	939	681	289
13.		1814			1909		

Źródło: dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu.

Najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych tworzyły osoby ze upośledzeniem narządu ruchu w tej grupie dominowały osoby z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności tj. osoby całkowicie niezdolne do pracy i niezdolne do samodzielnej egzystencji. 25% wszystkich niepełnosprawnych przedstawionych w tabeli nr 22 stanowią osoby z chorobami układu oddechowego i krążenia. Najniższy wskaźnik niepełnosprawności notuje się w przypadku osób chorych na epilepsję- nieco ponad 1% ogółu niepełnosprawnych w 2012 roku.

Wykres nr 3- Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Lubaczowskim z podziałem na stopnie niepełnosprawności.

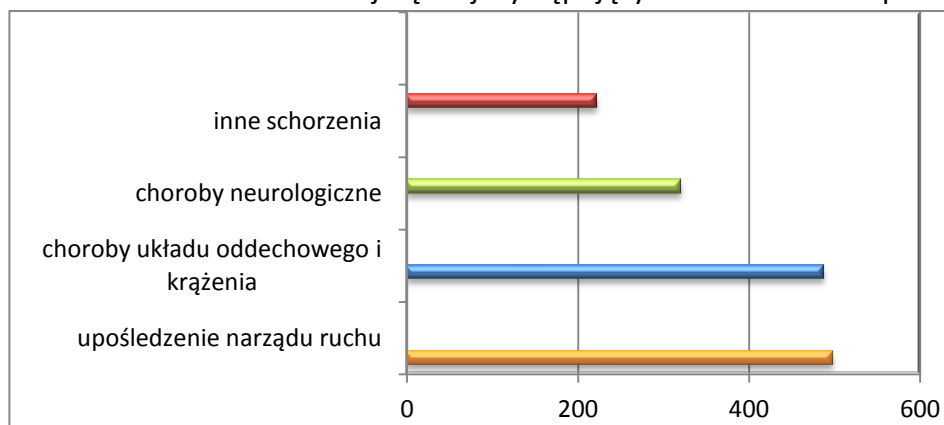
Źródło: dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu, opracowanie własne.

Dokonując analizy danych z wykresu nr 3 można zaobserwować, iż w Powiecie Lubaczowskim wśród niepełnosprawnych najliczniejszą grupę stanowią osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności i stanowią 49% ogółu . W grupie osób **powyżej 16 roku** życia

najczęściej stwierdzane są schorzenia **narządu ruchu- 26%** ogółu wydanych orzeczeń, **choroby układu oddechowego i krążenia- 25%**, choroby neurologiczne- 17%, inne schorzenia 12%.

Wg danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności struktura schorzeń najczęściej występujących wśród osób niepełnosprawnych z Powiatu Lubaczowskiego przedstawia się następująco:

Wykres nr 4- Struktura schorzeń najczęściej występujących wśród osób niepełnosprawnych.

Źródło: dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu, opracowanie własne.

Wśród osób orzeczonych do 16 roku życia najczęstsze przypadki to schorzenia neurologiczne– 17%, choroby układu oddechowego i krążenia 16%, upośledzenia umysłowe 13%, upośledzenia narządu ruchu 12%.

Tabela nr 23- Liczba wydanych orzeczeń dla osób poniżej 16- go roku życia.

Przyczyna niepełnosprawności	Liczba osób niepełnosprawnych	
	2011	2012
01-U	37	31
02-P	20	13
03-L	27	21
04-O	8	7
05-R	35	30
06-E	29	19
07-S	44	39
08-T	8	3
09-M	15	12

10-N	38	42
11-I	30	24
Razem	291	241

Źródło: dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jarosławiu.

Dzięki informacjom uzyskanym od Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności można stwierdzić, że liczba wydanych orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia w 2012r. uległa nieznacznemu zmniejszeniu i wyniosła 241, natomiast w roku 2011- 291 osób.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, jest efektem wydatków na leczenie, rehabilitację i specyficznych potrzeb rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Dlatego niepełnosprawność jest również jedna z głównych przyczyn przyznania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Lubaczowskiego. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu przyznał najwięcej tego typu świadczeń w 2012r. -103 rodziny zostały objęte wsparciem.

Tabela nr 24- Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności z podziałem na gminy .

NIEPENOSPRAWNOŚĆ			
Nazwa jednostki	Ilość rodzin w 2010r.	Ilość rodzin w 2011r.	Ilość rodzin w 2012r.
MOPS w Lubaczowie	84	90	82
GOPS w Lubaczowie	74	81	96
MGOPS w Oleszycach	39	41	46
MGOPS w Cieszanowie	97	95	88
MGOPS w Narolu	122	124	103
GOPS w Starym Dzikowie	61	66	64
GOPS w Horyńcu- Zdroju	23	24	30
GOPS w Wielkich Oczach	32	34	41

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej, opracowanie własne.

Ilość świadczeń przyznanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Lubaczowskiego w okresie analizowanych trzech lat pozostaje na stałym poziomie, wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy w 2012r. notuje się na terenie gminy wiejskiej Lubaczów- 96, gminy Oleszyce- 46, gminy Horyniec Zdrój- 30.

Wszystkie osoby niepełnosprawne bez względu na rodzaj i przyczynę niepełnosprawności mają prawo i powinny korzystać z pomocy w zakresie zatrudnienia i możliwości dostępu do rynku pracy na równi z osobami w pełni sprawnymi, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami i możliwościami. Praca, a co za tym idzie integracja zawodowa jest jednym z najistotniejszych aspektów uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, albowiem daje ona możliwość:

- 1) samodzielności materialnej,
- 2) poczucia własnej wartości,
- 3) kontaktu z innymi osobami,
- 4) udziału w życiu społecznym na zasadzie partnerstwa.

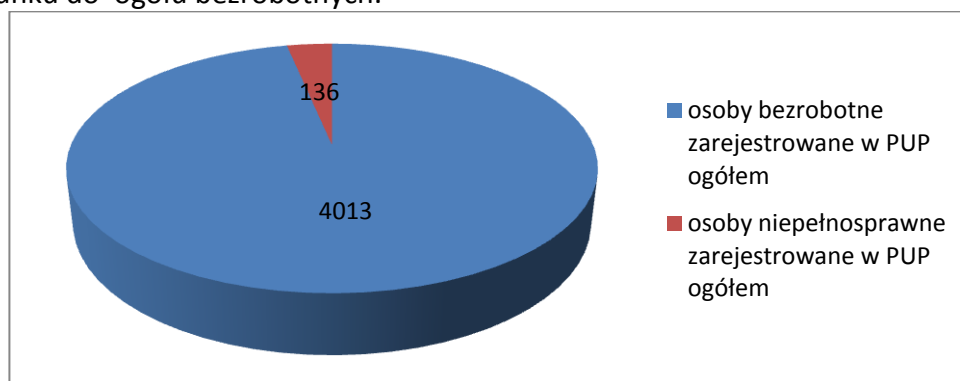
Tabela nr 25- Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych z PUP w Lubaczowie w latach 2011-2012.

Lata	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2011	34	50	12	22
2012	45	61	13	17

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaczowie.

Wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych i zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie dominują mężczyźni, ich liczba w porównaniu do roku 2011 rośnie i w 2012r. wynosiła 61. Mężczyźni stanowią również najliczniejszą grupę osób niepełnosprawnych poszukujących pracy w 2011r. był ich 22, natomiast w 2012r. ich liczba nieznacznie zmalała i wynosi 17. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w PUP w Lubaczowie na dzień 31.09.2012r.- wyniosła 136 - 3,4% ogółu.

Wykres nr 5- Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie w stosunku do ogółu bezrobotnych.

Źródło: dane z PUP w Lubaczowie, opracowanie własne.

Tabela nr 26- Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie z podziałem na poziom wykształcenie przedstawia.

Wykształcenie	Rok 2011		ogółem	Rok 2012		ogółem
	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	
Wyższe	3	6	9	8	5	13
Policealne i średnie zawodowe	15	10	25	20	7	27
Średnie ogólnokształcące	9	3	12	11	2	13
Zasadnicze zawodowe	28	11	39	36	11	47
Gimnazjalne i poniżej	29	4	23	31	5	36

Źródło: dane z PUP w Lubaczowie, opracowanie własne.

Badając sytuację osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie pod względem poziomu wykształcenia można stwierdzić, że najwięcej jest osób niepełnosprawnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Tak niski wskaźnik jest świadectwem rozpowszechnionej wśród osób niepełnosprawnych świadomości istnienia barier utrudniających im zdobycie wykształcenia oraz braku wiary w możliwość przełamania tych barier. Należy podkreślić, iż niski poziom kwalifikacji wśród osób niepełnosprawnych przekłada się na wysokie bezrobocie, niska liczba osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym (13 osób) wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP może potwierdzać tą tezę.

Tabela nr 27- Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie według stopnia niepełnosprawności .

Lata	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych			Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy		
	znaczny	umiarkowany	lekki	znaczny	umiarkowany	lekki
2011	4	29	51	8	21	5
2012	6	34	66	9	16	5

Źródło: dane z PUP w Lubaczowie.

Wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2011- 2012 najliczniejszą grupę stanowią osoby z lekkim i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, natomiast w grupie osób niepełnosprawnych poszukujących pracy najwięcej jest osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, ich liczba uległa zmniejszeniu z 21 osób w roku 2011 do 16 osób w 2012r.

4.3.1. DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Jednym z dominujących problemów społecznych jest występowanie długotrwałej choroby. Choroba prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, dojazdy do specjalistów, zakup leków, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i w końcowym etapie uzyskanie renty inwalidzkiej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania. Osoby dotknięte długotrwałą chorobą również korzystają ze świadczeń przyznawanych przez OPS działające na terenie Powiatu Lubaczowskiego.

Tabela nr 28- Liczba rodzin korzystających w 2010-2012r. ze świadczeń OPS przyznanych z powodu długotrwałej choroby.

Powód przyznania	Ilość rodzin 2010r.	Ilość rodzin 2011r.	Ilość rodzin 2012r.
Długotrwała choroba	506	517	550

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej, opracowanie własne.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli nr 27 liczba rodzin w Powiecie Lubaczowskim korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą chorobę ulega systematycznemu zwiększeniu z 506 w 2010r. do 550 w roku 2012.

Tabela nr 29- Liczba rodzin korzystających ze świadczenia z tytułu długotrwałej choroby z podziałem na poszczególne gminy.

Długotrwała choroba			
Nazwa jednostki	Ilość rodzin w 2010r.	Ilość rodzin w 2011r.	Ilość rodzin w 2012r.
MOPS w Lubaczowie	151	163	170
GOPS w Lubaczowie	56	46	81
MGOPS w Oleszycach	63	55	63
MGOPS w Cieszanowie	68	68	76
MGOPS w Narolu	57	68	59
GOPS w Starym Dzikowie	58	64	48
GOPS w Horyńcu- Zdroju	25	30	27
GOPS w Wielkich Oczach	28	23	26

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej

4.4. POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA

Kolejnym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest **potrzeba ochrony macierzyństwa**. Macierzyństwo znalazło swoje uregulowania między innymi w Konstytucji, zgodnie z art. 71 „Matka przed urodzeniem i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.” Od 01 maja 2004 r. weszły w życie przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych na podstawie, których przyznawane są dodatki z tytułu urodzenia dziecka oraz dodatki z tytułu pozostawania na urlopie wychowawczym.

Tabela nr 30- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.

Potrzeba ochrony macierzyństwa			
Nazwa jednostki	Ilość rodzin w 2010r.	Ilość rodzin w 2011r.	Ilość rodzin w 2012r.
MOPS w Lubaczowie	11	9	11
GOPS w Lubaczowie	118	112	100
MGOPS w Oleszycach	76	66	66
MGOPS w Cieszanowie	9	8	5
MGOPS w Narolu	41	40	38
GOPS w Starym Dzikowie	67	66	62
GOPS w Horyńcu- Zdroju	25	28	23
GOPS w Wielkich Oczach	23	23	24
Razem:	370	352	329

Źródło opracowanie własne

Celem pomocy społecznej jest wzmocnienie sił jednostki, rodziny w chwilach trudnych, usuwanie sił zbyt wielkich do pokonania przez jednostkę lub rodzinę. Liczba rodzin, które korzystają ze świadczeń ze środków pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w 2012r. wynosiła 329, notuje się nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2010, kiedy to z tego świadczenia korzystało 370 rodzin.

4.4.1. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Rodzina jest podstawową komórką społeczną spełniającą istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Składa się na nie: struktura rodziny, poziom wykształcenia rodziców, sytuacja materialna i zdrowotna. Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to poprzez

problemy w wypełnianiu ról rodzicielskich i problemy wychowawcze związane z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim wypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania prawidłowych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego stał się przyczyną skorzystania z pomocy finansowej udzielanej przez ośrodki pomocy społecznej w Powiecie Lubaczowskim, skale tego problemu przedstawia tabela nr 31.

Tabela nr 31- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego			
Nazwa jednostki	Ilość rodzin 2010r.	Ilość rodzin 2011r.	Ilość rodzin 2012r.
MOPS w Lubaczowie	31	25	24
GOPS w Lubaczowie	143	167	162
MGOPS w Oleszycach	8	5	10
MGOPS w Ciesznowie	24	26	5
MGOPS w Narolu	21	34	37
GOPS w Starym Dzikowie	22	16	16
GOPS w Horyńcu- Zdroju	72	65	58
GOPS w Wielkich Oczach	13	8	7
Ogółem powiat:	334	346	319

Źródło: dane Ośrodków Pomocy Społecznej

Według informacji uzyskanych z terenowych ośrodków pomocy społecznej w roku 2012 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego pomoc społeczną przyznano 319 rodzinom, liczba rodzin objętych pomocą w porównaniu z 2010r. i 2011r. ulega zmniejszeniu, mimo tego utrzymuje się w dalszym ciągu na wysokim poziomie.

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z omawianego powodu zamieszkiwało w gminach; Lubaczów- 162 rodziny, Horyniec-Zdrój- 58, Narol- 37 rodzin.

4.5. PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest zjawiskiem, które przybiera wiele różnych form, a ich rozpoznanie i określenie wymaga specjalistycznej wiedzy. W Powiecie Lubaczowskim funkcjonuje system instytucjonalnej pomocy, którego zadaniem jest podejmowanie skutecznych działań skierowanych do ofiar i osób stosujących przemoc, w tym celu został opracowany Powiatowy „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011- 2015”. Dokument ten określa kierunki działań związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i rozwiązywaniem problemów związanych z przemocą w rodzinie. O rozmiarach zjawiska świadczą dane liczbowe służb zaangażowanych w przeciwdziałanie zjawisku przemocy m. in. Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie.

W 2012r. na terenie Powiatu Lubaczowskiego przeprowadzono **ogółem 1051 interwencji domowych**, z czego 23 dotyczyło przemocy w rodzinie (procedura „Niebieskiej Karty”). Ogółem **23 osoby były ofiarami przemocy**, z czego aż 21 kobiet i 5 małoletnich. Ogółem **sprawców przemocy było 24**, pod wpływem alkoholu znajdowało się 8 sprawców przemocy domowej, których zatrzymano do wytrzeźwienia.

Tabela nr 32- Dane dotyczące przemocy w rodzinie.

Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	2010	2011	2012
	1087	1093	1051
Liczba wprowadzonych procedur „ Niebieskiej Karty”	54	29	23
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w tym:	83	34	26
-kobiet	58	31	21
-mężczyzn	12	1	0
- małoletnich	13	2	5
Liczba sprawców przemocy domowej:	54	29	24
-w tym zatrzymani do wytrzeźwienia:	25	8	8

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż notuje się spadek liczby przeprowadzonych interwencji domowych w ostatnich trzech latach . O połowę zmniejszyła się liczba wprowadzonych procedur „ Niebieskiej Karty” z **54 w 2010r.** do **23 w roku ubiegłym.** Analizując dane zawarte w tabeli powyżej można stwierdzić, że przemoc w rodzinie w największym stopniu dotyka kobiet, także w tym przypadku liczba pokrzywdzonych kobiet uległa znacznemu zmniejszeniu z **58 w 2010r.**-do **21 w roku 2012.**

5. BILANS STRATEGICZNY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LUBACZOWSKIM

5.1. ANALIZA DANYCH Z ANKIETY „PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ”

Współuczestnictwo społeczne przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim opiera się na założeniu, iż dokument dotyczący tak ważnej dla Powiatu i jego mieszkańców tematyki nie może powstać jedynie w oparciu o dokumenty i przemyślenia urzędników lub zewnętrznych ekspertów.

Mając na względzie partycypacyjny charakter budowanej Strategii badaniem objęto osoby reprezentujące różne obszary życia społecznego Powiatu Lubaczowskiego, były to osoby pełniące różne funkcje społeczne, w obszarze pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa publicznego, zdrowia, sportu oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Zastosowanym narzędziem badania była ankieta „*Problemy społeczne w opinii przedstawicieli instytucji działających w obszarze pomocy Społecznej*”. Formularz ankiety zawierał pięć pytań do samodzielnego wypełnienia.

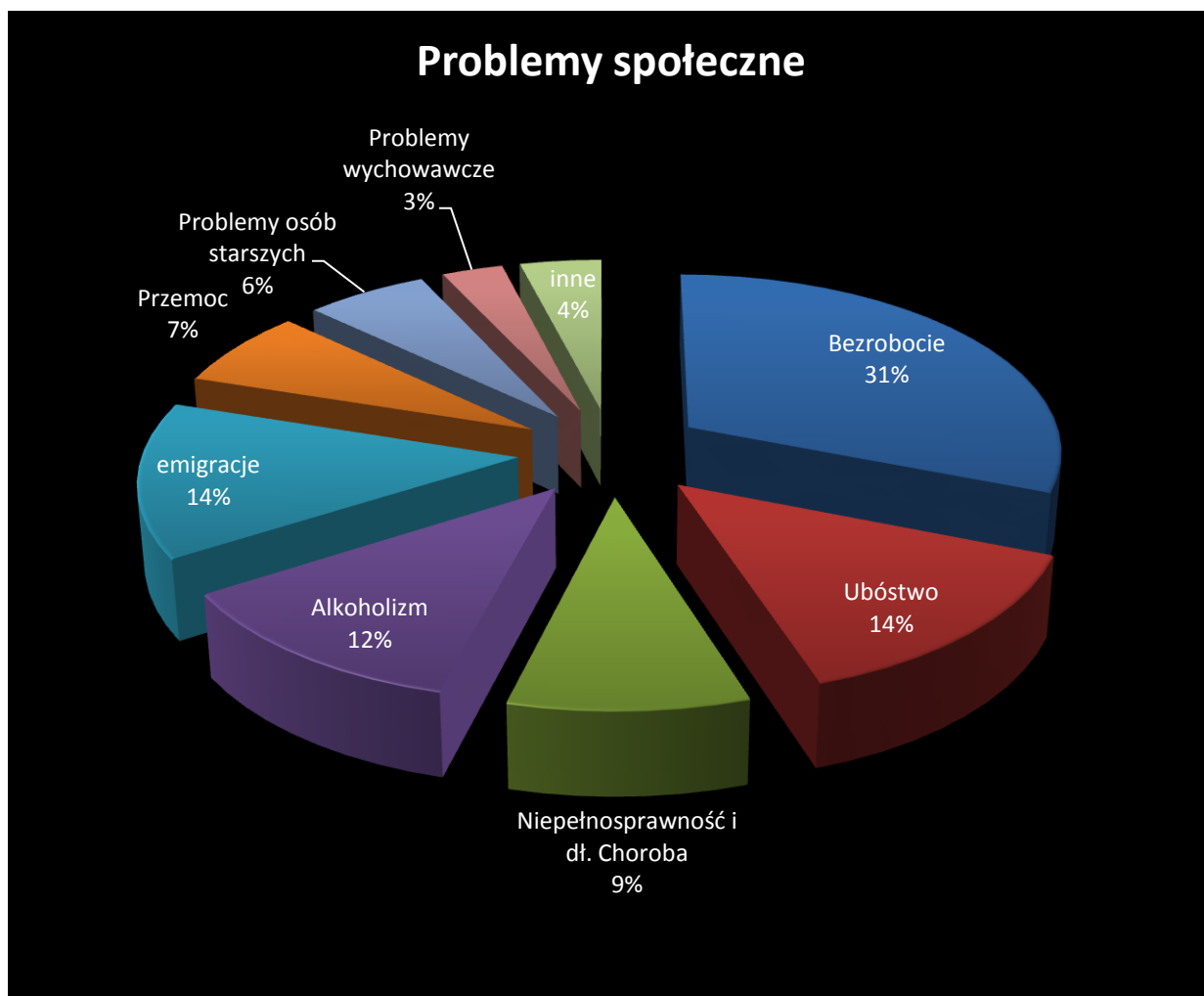
1. Proszę podać najistotniejsze problemy społeczne, na których powinna skupić się Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.
2. Proszę wymienić Mocne strony (atuty) Powiatu Lubaczowskiego sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych.
3. Proszę wymienić słabe strony Powiatu Lubaczowskiego.
4. Proszę podać konkretne przykłady problemów, barier, ograniczeń, które dotyczą mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego.
5. Jakie działania należałoby podjąć w Powiecie Lubaczowskim w celu przezwyciężenia problemów wymienionych przez Państwa w pkt. 4 ?

Do analizy przedłożono wypełnione ankiety, w których respondenci odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w Powiecie Lubaczowskim.

Poniżej przedstawiamy rozkład udzielonych w ankietach odpowiedzi na poszczególne pytania.

1. Proszę podać najistotniejsze problemy społeczne, na których powinna skupić się Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Wykres nr 6- Problemy społeczne.

Ankietowani za trzy najistotniejsze problemy społeczne uznali: Bezrobocie (31%), Emigracje społeczeństwa w szczególności ludzi młodych , dobrze wykształconych (14%), ubóstwo (14%). Prócz wymienionych w wykresie respondenci wskazali: patologie, wykluczenie społeczne, trudną sytuację mieszkaniową, brak poszanowania własności publicznej, niewystarczającą ofertę zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, brak rynków zbytu na produkty, spadek nakładów finansowych ze strony Państwa na szkolnictwo i pomoc społeczną, rozwarstwianie się społeczeństwa, zanik rzemiosła , starzenie się społeczeństwa, bezdomność.

2. Proszę wymienić Mocne strony (atuty) Powiatu Lubaczowskiego sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych.

Na tak postawione pytanie ankietowani zwrócili uwagę na dogodne położenie przyrodnicze powiatu oraz czyste, nieskażone środowisko naturalne a co za tym idzie duży potencjał turystyczny regionu. Duże znaczenie przywiązywali także do dobrze rozwiniętej bazy placówek Opieki Społecznej, opiniodawcy wyszczególniali sprawne funkcjonowanie jednostek pomocy społecznej jak również na duże zaplecze placówek opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych (DPS, WTZ, ŚDS, ZAZ). Badani do atutów powiatu zaliczyli również dobrze rozwinięte jednostki oświatowe zapewniające wysoki poziom nauczania, zaznaczyli dodatkowo iż w powiecie lubaczowskim występuje niski wskaźnik przestępczości co przekłada się na poczucie bezpieczeństwa.

Wykres nr 7- Atuty Powiatu Lubaczowskiego w opinii ankietowanych.

Oprócz najczęściej wymienianych atutów Powiatu Lubaczowskiego przedstawionych w wykresie respondenci wymieniali także:

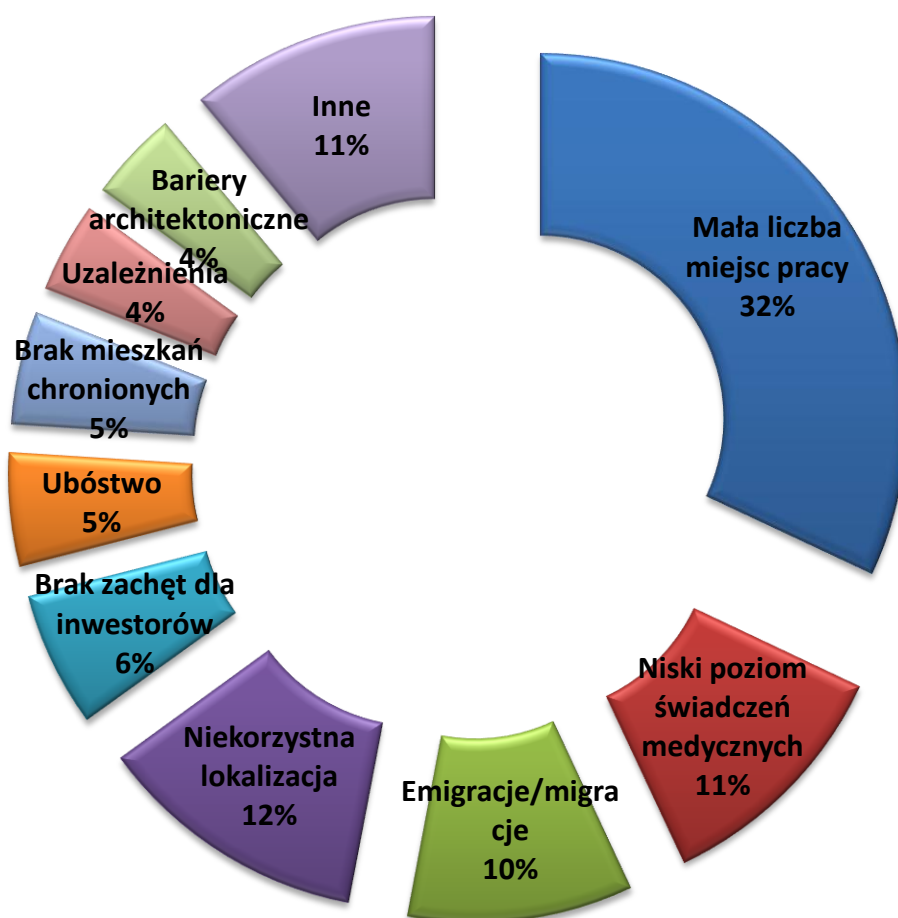
- 1) położenie przygraniczne powiatu (3%),
- 2) dobry dostęp zaplecza kulturalnego: Biblioteki, Imprezy kulturalne (3%),
- 3) niski wskaźnik patologii społecznych (2,5%),
- 4) niwelowanie barier architektonicznych (2,5%),
- 5) duży zasób siły roboczej (1%),
- 6) czystość i estetyka miast i gmin (1%),
- 7) wzrost zainteresowania sportem i rekreacją (1%).

3. Proszę wymienić słabe strony Powiatu Lubaczowskiego.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie słabych stron Powiatu Lubaczowskiego. Najistotniejszymi mankamentami podkreślanymi przez opiniodawców był wysoki poziom bezrobocia a co za tym idzie ubożenie społeczeństwa, likwidacja dużych zakładów pracy, niski poziom uprzemysłowienia powiatu oraz nieumiejętność pozyskiwania nowych strategicznych inwestorów. Analizując słabe strony powiatu, respondenci sygnalizowali utrudniony dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej oraz niski poziom świadczeń medycznych udzielanych w Szpitalu Powiatowym w Lubaczowie, a w szczególności w Izbie Przyjęć. Trudności egzystencji osób niepełnosprawnych spowodowane istniejącymi problemami architektonicznymi dotyczącymi w szczególności obiektów użyteczności publicznej. Duże znaczenie przywiązywali również do problemów jakie niosą za sobą migracje/emigracje społeczeństwa- zjawisko to bardzo często związane jest z rozpadem rodzin, euro sieroctwem, problemami wychowawczymi, demoralizacją młodzieży. Emigrują nie tylko pojedynczy członkowie rodzin nierzadko zmieniają miejsce zamieszkania całe rodziny, które decydują się na wychowanie dzieci w innych państwach zmniejszając tym samym liczbę ludzi młodych w powiecie lokalnej i starzenie się społeczeństwa.

Wykres nr 8- Słabe strony Powiatu Lubaczowskiego w opinii ankietowanych.

Słabe strony wg. ankietowanych

Analizując słabe strony powiatu ankietowani zidentyfikowali także:

- 1) problemy wychowawcze, brak autorytetów (4%),
- 2) mało miejsc do aktywnego wypoczynku (4%),
- 3) starzenie się społeczeństwa (2%),
- 4) transport publiczny (1%).

4. Proszę podać konkretne przykłady problemów, barier, ograniczeń, które dotyczą mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego.

Odpowiadając na kolejne pytanie respondenci podali przykłady barier, problemów, ograniczeń, które doskwierają najbardziej mieszkańcom powiatu. Ankietowani za największy problemem, na którym priorytetowo powinna skupić się strategia uznali małą liczbę miejsc pracy opiniodawcy wyszczególnili: brak zakładów rzemieślniczych m.in. szewski, naprawy sprzętu AGD, zakłady krawieckie, słabo rozwinięty sektor małych dużych przedsiębiorstw, rozwój szarej strefy, migracja zarobkowa, krótkotrwałe formy aktywizacji w PUP, sezonowe zatrudnienie. W opinii ankietowanych barierą, która zasadniczo ogranicza możliwości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w powiecie jest zbyt mała liczba przystosowanych obiektów użyteczności publicznej (strome schody wewnątrz budynków, brak wind podnośników, brak przystosowanych toalet, wąskie wejścia do pomieszczeń) i infrastruktury drogowej (wysokie krawężniki, zły stan techniczny dróg i chodników, mała liczba miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych). W sferze aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych istotnym problemem jest mała liczba Zakładów Pracy Chronionej, oraz miejsc pracy na stanowiskach przystosowanych dla osób niepełnosprawnych. Ankietowani sygnalizowali potrzebę utworzenia Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych, Placówek zajmujących się opieką nad dziećmi i niepełnosprawnymi, otwarcie noclegowni dla bezdomnych oraz Ośrodka zajmującego się terapią rodzin. Dużym problemem w lokalnym środowisku jest również akceptacja dla nadużywania alkoholu w tym również przez młodzież, brak świadomości osób dorosłych w zakresie konieczności ograniczania dostępu nieletnim do zakupu alkoholu i papierosów.

Wśród innych barier i problemów osoby reprezentujące różne obszary życia społecznego Powiatu Lubaczowskiego wymieniły:

- 1) likwidacja kursów PKP, PKS, brak komunikacji w dni wolne od pracy,
- 2) brak mieszkań chronionych i niewielka liczba mieszkań komunalnych,
- 3) brak w gminach dostępu do usług stomatologicznych dla osób niepełnosprawnych,
- 4) ograniczony dostęp do pomocy prawnej dla najuboższych,
- 5) brak parków i innych przestrzeni zielonych,
- 6) brak grup wsparcia dla rodzin z problemami,
- 7) mała liczba rodzin zastępczych oraz brak zawodowych rodzin zastępczych,

8) likwidacja jednostek, placówek i instytucji służących społeczeństwu.

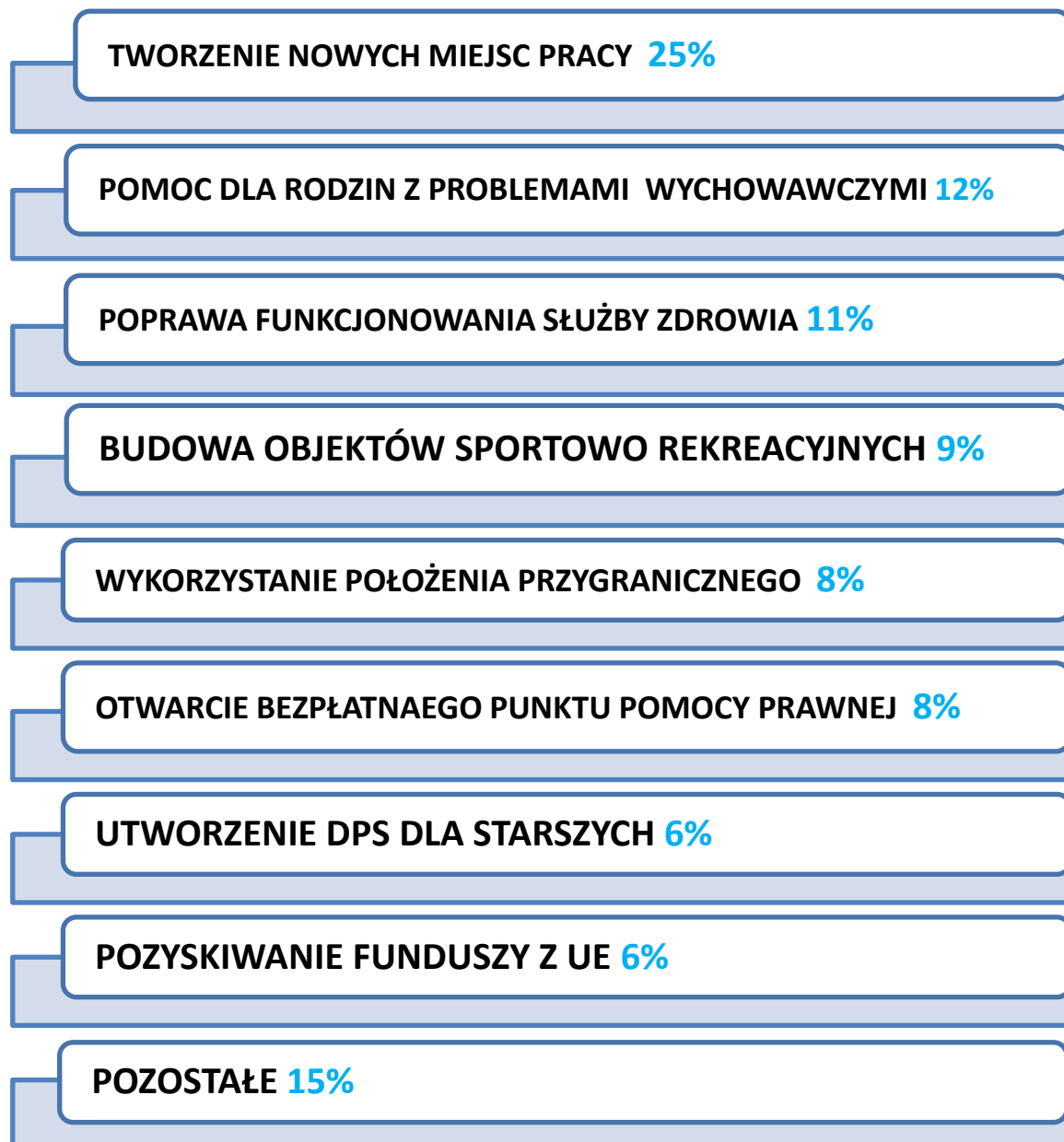
5. Jakie działania należałoby podjąć w Powiecie Lubaczowskim w celu przewyższenia problemów wymienionych przez Państwa w pkt. 4 ?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania jakie należałoby podjąć w powiecie w celu poprawy sytuacji mieszkańców powiatu lubaczowskiego. Na pierwszym miejscu ankietowani wskazali potrzebę tworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych działania te spowodowałyby zahamowanie odpływu ludzi w wieku produkcyjnym. Jako ważne działania w zakresie zmniejszenia bezrobocia ankietowani wskazali potrzebę podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców, promocję samozatrudnienia np. tworzenie spółdzielni socjalnych.

W opinii respondentów władze powiatu powinny skupić swe działania na wykorzystaniu położenia granicznego powiatu przyspieszając otwarcie przejścia granicznego w Budomierz, fakt ten pomoże zainteresować inwestorów zewnętrznych, a tym samym przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności powiatu (budowa basenu, parków, ścieżek rowerowych). Promowanie pozytywów turystycznych Roztocza w celu zainteresowania turystów regionem, wykorzystanie walorów leczniczych miejscowości uzdrowskiej Horyniec-Zdrój.

Ważnymi działaniami jakie należałoby podjąć według badanych jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie znajdującej się w sytuacji kryzysowej poprzez utworzenie ośrodka terapii dla rodzin. Wspieranie działań o charakterze prorodzinnym, a więc udogodnienia dla rodzin wielodzietnych (ulgi, dopłaty), wsparcie socjalne rodzin, ułatwienia w dostępie do przedszkoli, zwiększenie liczby żłobków.

Kolejną kwestią poruszaną przez opiniodawców była konieczność utworzenia nieodpłatnego punktu pomocy prawnej dla mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego.

Pojedyncze wskazania dotyczyły:

- 1) bezpłatny transport dla dzieci i młodzieży chcących uczestniczyć w zajęciach rozwijających (kluby sportowe, zajęcia dodatkowe),
- 2) tworzenie grup wsparcia,
- 3) działania szkoleniowe i edukacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy i alkoholizmowi,
- 4) remonty dróg, chodników, obiektów użyteczności publicznej,
- 5) promowanie przedsiębiorczości,

- 6) tworzenie warunków i mechanizmów współpracy między samorządem i organizacjami,
- 7) prowadzenie profesjonalnego poradnictwa zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych,
- 8) zdecydowana walka z patologiami społecznymi,
- 9) wzrost dostępu do informacji o dostępnych formach pomocy społecznej.

Ankietowani zasygnalizowali konieczność utworzenia w powiecie następujących placówek:

- 1) Poradnia Psychologiczna,
- 2) Poradnia Terapii dla rodzin,
- 3) Punkt Porad Prawnych-darmowy dostęp do usług prawnych,
- 4) Dom Samotnej Matki, Mieszkania chronione dla ofiar przemocy,
- 5) Dom Pomocy Społecznej dla ludzi starszych,
- 6) Placówka dziennego pobytu dla dzieci niepełnosprawnych.

5.2. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

Analiza SWOT jest ważnym elementem analizy zasobów Powiatu i podstaw do określenia priorytetów rozwoju. Przedstawione w analizie czynniki obejmują:

S- siły-wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną.

W- słabości- wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym oddziaływaniu na sytuację społeczną.

O- szanse- zewnętrzne uwarunkowania o pozytywny wpływ na realizację celów.

T- zagrożenia- zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wyniki analizy zostały przedstawione w formie tabelarycznej, gdzie zostały opisane mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia dla realizacji zadań. Analiza SWOT stanowi

uzupełnienie opisu aktualnej sytuacji. Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano analizy SWOT Powiatu Lubaczowskiego w ramach siedmiu wyodrębnionych obszarów.

Należą do nich:

- 1) pomoc społeczna,
- 2) niepełnosprawność,
- 3) ochrona zdrowia,
- 4) rynek pracy,
- 5) oświata i kultura,
- 6) bezpieczeństwo publiczne,
- 7) uzależnienia.

Wyniki analizy odnoszące się do poszczególnych obszarów zostały przedstawione w poniższych zestawieniach.

5.2.1. POMOC SPOŁECZNA

POMOC SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">● Rozwinięta infrastruktura instytucji pomocy społecznej- PCPR, OPS-y.● Funkcjonowanie placówek wsparcia instytucjonalnego, DPS-y, ŚDS-y.● Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej.● Posiadanie powiatowej i gminnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.● Realizacja projektów systemowych przez OPS-y .● Wykorzystanie lokalnych mediów, stron internetowych do informowania	<ul style="list-style-type: none">● Brak mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk.● Niedostateczne środki finansowe na funkcjonowanie pomocy społecznej.● Brak środków na zatrudnienie specjalistów z zakresu prawa, psychologii w celu rozwiązywania problemów klientów pomocy społecznej.● Brak rodzinnych domów dziecka.● Słabo rozwinięty wolontariat.● Niewielka liczba organizacji działających na rzecz rodziny i dziecka.● Słabo rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.

<p>społeczeństwa o działalności OPS-ów, możliwości skorzystania z kursów szkoleń.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej, Zakładu Aktywności Zawodowej, Centrum Integracji Społecznej. ● Działalność Domu Dziecka w Nowej Grobli. ● Zwiększająca się liczba rodzin zastępczych. ● Prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze. ● Prężnie działające świetlice socjoterapeutyczne. ● Działanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR. ● Funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej. ● System świadczeń z pomocy społecznej. ● Stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej. ● Aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych. ● Współpraca między instytucjami zajmującymi się problemami społecznymi 	<ul style="list-style-type: none"> ● Brak placówki interwencyjnej działającej całodobowo na terenie powiatu. ● Niewystarczający poziom likwidacji barier w dostępie do infrastruktury użyteczności publicznej. ● Niechęć rodzin dysfunkcyjnych do współpracy z instytucjami wspomagającymi. ● Niezaradność życiowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ● Zaniedbania wychowawcze. ● Niski poziom zadowolenia społecznego. ● Niesprzyjające warunki do zakładania rodziny. ● Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny- ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, choroby. ● Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodzin. ● Rozpad rodzin powodowane emigracją zarobkową, długotrwałym, bezrobociem oraz patologiami. ● Zjawisko starzejącego się społeczeństwa ● Brak DPS dla kobiet psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie.
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Zwiększenie skuteczności działań systemu pomocy społecznej. ● Propagowanie idei rodzin zastępczych. ● Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy i rodzinie i dziecku. ● Wzrost świadomości społecznej na temat występujących problemów. ● Łączenie potencjałów materialnych i ludzkich w rozwiązywaniu problemów. ● Pozyskiwanie środków z różnych źródeł na realizację zadań. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pogłębianie się patologii społecznych. ● Rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznych. ● Brak środków finansowych na skuteczną realizację polityki społecznej. ● Wzrost liczby rodzin przewidzianych do objęcia opieką. ● Narastające zubożenie społeczeństwa. ● Marginalizacja środowiska. ● Postępująca degradacja wartości rodzinnych

<ul style="list-style-type: none"> ● Możliwości korzystania z programów Unii Europejskiej. ● Rosnąca w społeczeństwie świadomość zagrożeń. ● Możliwość z korzystania ze szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe przez klientów pomocy społecznej. 	
---	--

5.2.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● Istniejące placówki działające na rzecz niepełnosprawnych (PCPR, OPS-y, DPS-y, ŚDS-y, WTZ, ZAZ. ● Działalność bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego przy PCPR. ● Realizacja programu na rzecz osób niepełnosprawnych. ● Umiejętność pozyskiwania środków unijnych na rzecz niepełnosprawnych-m.in. projekt systemowy PCPR. ● Pozytywna postawa społeczna, gotowość pomocy osobom niepełnosprawnym. ● Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych. ● Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. ● Podejmowanie działań przez stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych. ● Wdrażanie programów PFRON. ● Dostrzeganie potrzeb niepełnosprawnych poprzez działanie PCPR. ● Działalność hospicjów domowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Niewystarczający poziom likwidacji barier w dostępie osób niepełnosprawnych do infrastruktury użyteczności publicznej. ● Niewielka liczba zakładów pracy chronionej. ● Niedostateczne wsparcie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia. ● Izolacja osób niepełnosprawnych. ● Brak systemu wczesnej diagnozy i rehabilitacji dzieci urodzonych z różnymi wadami rozwojowymi. ● Brak przedszkoli i szkół integracyjnych. ● Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych przed instytucjami. ● Brak w Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Lubaczowskim.

<ul style="list-style-type: none"> ● Organizowanie imprez mających na celu upowszechniania problematyki niepełnosprawności. ● Współpraca sektora publicznego z pozarządowym w dziedzinie pomocy niepełnosprawnym. 	
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych. ● Dążenie do likwidacji wszystkich barier dotyczących niepełnosprawnych. ● Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. ● Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych. ● Polityka wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych w oparciu o środki PFRON. ● Wsparcie rzeczowe, finansowe, prawne. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Niekorzystne zmiany w polityce pro zatrudnieniowej w ZPCh. ● Tendencja do marginalizowania osób niepełnosprawnych. ● Duży poziom formalizmu w ubieganiu się o środki. ● Brak dostatecznych środków finansowych na działalność stowarzyszeń.

5.2.3. OCHRONA ZDROWIA

OCHRONA ZDROWIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej zapewniający podstawową opiekę mieszkańcom powiatu. ● Dobry dostęp do opieki medycznej na terenie powiatu. ● Dobrze wyposażony SP ZOZ. ● Programy profilaktyczne. ● Działanie Ośrodka Dziennego Wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> ● Utrudniony dostęp do specjalistów. ● Długotrwałe oczekiwanie na wizytę u lekarza specjalisty. ● Brak specjalistów przeszkolonych w obsłudze sprzętów i aparatury medycznej. ● Bariery architektoniczne w placówkach służby zdrowia.

dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych.	
<ul style="list-style-type: none"> ● Działanie Poradni Specjalistycznych. ● Profilaktyka uzależnień. 	

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Polepszenie się jakości usług medycznych świadczonych przez SP ZOZ. ● Zwiększenie świadomości mieszkańców powiatu dotyczącej postawy prozdrowotnej. ● Zwiększenie dostępu do poradni specjalistycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne. ● Odsunięcie się społeczeństwa od badań u specjalistów. ● Wzrost kosztów specjalistycznego leczenia spowodowanego brakiem wczesnego wykrywania chorób.

5.2.4. RYNEK PRACY

Analiza SWOT określająca mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia w kwestii rynku pracy zostały szczegółowo omówione w Programie Promocji i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy w Powiecie Lubaczowskim na lata 2011-2013 (ANALIZA SWOT RYNKU PRACY W POWIECIE LUBACZOWSKIM, str. 24).

RYNEK PRACY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● Brak przemysłu szkodliwego dla środowiska. ● Technologia produkcji rolniczej sprzyjająca produkcji żywności ekologicznej. ● Tendencje rozwojowe w branży 	<ul style="list-style-type: none"> ● Duże bezrobocie. ● Brak miejsc pracy na obszarach wiejskich. ● Sezonowość zatrudnienia. ● Widoczne istnienie „szarej strefy”. ● Pracodawcy działający w jednorodnej

<p>uzdrowiskowej i agroturystycznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym w strukturze ludności powiatu. ● Wzrastający odsetek osób posiadających wykształcenie wyższe i średnie. ● Atrakcyjne na rynku cechy pracowników: „pracowici” i „tani”. ● Dobre warunki dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości. ● Wysoka efektywność dotychczasowych działań aktywizacyjnych podejmowanych przez PUP. ● Skuteczna realizacja programów rynku pracy. ● Gotowość kadry publicznych służb zatrudnienia do kształcenia ustawicznego ● Aktywna współpraca PUP z partnerami na lokalnym rynku pracy tj. z jednostkami samorządowymi. ● Powstanie nowych Spółdzielni Socjalnych. ● Wykorzystywanie strony internetowej do PUP do informowania o ofertach pracy i szkoleniach dla osób bezrobotnych. ● Funkcjonowanie Zakładu Doskonalenia Zawodowego 	<p>branży: handel, drobne usługi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mała liczba przedsiębiorstw działających w branży produkcyjnej. ● Brak takich instytucji jak: Biura Karier, Inkubatory Przedsiębiorczości, Gminne Centra Informacji Zawodowej. ● Szkolnictwo średnie słabo przystosowane do współczesnych wymogów. ● Trudny „pierwszy start do pracy” ludzi młodych. ● Ujemne saldo migracji. ● Poziom wynagrodzeń niższy od średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej. ● Znaczna feminizacja bezrobocia. ● Przewaga osób z niskim wykształceniem(zasadniczym zawodowym i niższym) w strukturze osób bezrobotnych. ● Niewystarczający dostęp do opieki żłobkowej, przedszkolnej, alternatywnych form wychowania przedszkolnego. ● Zjawisko „wyczonej bezradności” wśród części mieszkańców powiatu.
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Transgraniczność – budowa przejścia granicznego w Budomierzu. ● Współpraca z województwem i sąsiednimi powiatami. ● Dostęp do funduszy strukturalnych, które wpłyną na zmiany na rynku pracy. ● Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> ● Peryferyjne położenie powiatu. ● Odływ młodych i wykształconych ludzi do większych miast oraz za granicę. ● Brak korelacji pomiędzy tendencjami wyznaczanymi przez rynek pracy, a kierunkami kształcenia. ● Brak nowych inwestycji gospodarczych w powiecie.

<p>w powiecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rozwój agroturystyki. ● Pozytywny klimat do budowania partnerstw lokalnych oraz wzrost liczby działań partnerskich. ● Upowszechnianie elastycznych i alternatywnych form zatrudnienia. ● Promocja powiatu poza jego granicami. ● Zwiększenie liczby pracowników z wysokimi kwalifikacjami. ● Wzrost świadomości w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Wysoka stopa bezrobocia. ● Niedoskonałość i niestabilność przepisów prawa. ● Niska mobilność mieszkańców w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej. ● Dezaktualizacja kwalifikacji osób bezrobotnych w związku z szybkim postępem technologicznym i technicznym. ● Niski wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynikających z utrwalonych postaw wobec tej grupy.
---	---

5.2.5. OŚWIATA I KULTURA

OŚWIATA I KULTURA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● Dobry dostęp do edukacji, bez względu na miejsce zamieszkania. ● Działanie świetlic szkolnych. ● Odpowiednia baza lokalowa oraz wyposażenie szkół. ● Wykwalifikowana kadra nauczycielska. ● Działalność Domów Kultury, Bibliotek, Klubów Sportowych ● Dobry dostęp do zajęć pozalekcyjnych. ● Funkcjonowanie Poradni Pedagogiczno Psychologicznej. ● Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych ● Ośrodek Rehabilitacyjno Edukacyjno Wychowawczy ● Bogate tradycje kulturalne, historyczne powiatu ● Współpraca pomiędzy instytucjami 	<ul style="list-style-type: none"> ● Niewystarczająca liczba oddziałów przedszkolnych. ● Malejący wskaźnik urodzin mogący zaburzać funkcjonowanie szkół. ● Mała liczba pedagogów szkolnych. ● Małe zainteresowanie rodziców współpracą z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. ● Brak dostępu do szkół wszystkich szczebli nauczania. ● Brak zajęć wyrównawczych. ● minimalizacja znaczenia autorytetu nauczyciela

<p>zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Organizowanie koncertów, wystaw, pokazów sprzyjających rozwojowi społeczeństwa. ● Kino 	
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost konkurencji wśród szkół ponadgimnazjalnych może przyczynić się do poprawy jakości kształcenia. ● Możliwość korzystania z pomocowych Funduszy Europejskich na modernizację bazy materialnej i szkolenie kadr. ● Współpraca w tworzeniu ofert kulturalnych między gminami powiatu. ● Rozwijanie obiektów sportowych dla ogółu społeczeństwa. ● Ochrona obiektów zabytkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Rosnące koszty edukacji . ● Konieczność likwidacji małych szkół powodująca nierówny dostęp do edukacji. ● Pogorszenie wiedzy uczniów. ● Nierówny start w szkolne życie. ● Wzrost zjawisk agresywnych, negatywnych wśród uczniów. ● Niski poziom współpracy między szkołą a rodzina.

5.2.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● Funkcjonowanie na terenie Powiatu instytucji związanych z bezpieczeństwem. ● Monitoring wybranych obiektów na terenie powiatu. ● Współpraca instytucji związanych z bezpieczeństwem. ● Duża wykrywalność przestępstw. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Niewystarczająca liczba komisariatów i posterunków Policji w gminach. ● Mała ilość patroli policyjnych. ● Niska wrażliwość społeczna na przemoc w rodzinie (zwiększona tolerancja na zachowania nieakceptowane). ● Słaba świadomość odpowiedzialności

<ul style="list-style-type: none"> ● Specjalistyczne wyposażenie służb. ● Dobre wykształcenie i przygotowanie pracowników służb. ● Prowadzenie profilaktyki prewencyjnej na terenie Powiatu. ● Działalność w Powiecie Zespołu ds. Zarządzania Kryzysowego. ● Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej. 	<p>karnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wymagający rozwoju system monitoringu w Powiecie. ● Niedostateczne oświetlenie ulic, placów na terenie Powiatu. ● Niewystarczająca współpraca społeczności lokalnej z Policją i Strażą Miejską. ● Wzrastające zagrożenie patologiami społecznymi. ● Mała dostępność do ogólnodostępnego doradztwa prawnego.
--	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost świadomości społecznej w zakresie potrzeby ogólnie pojętej współpracy na rzecz bezpieczeństwa. ● Rozwój monitoringu w miejscach publicznych i obiektach, umożliwiającą szybką i skuteczną interwencję w przypadkach zagrożenia bezpieczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost przestępczości na terenie Powiatu. ● Rozwój przestępczości wśród nieletnich związany z narastającym problemem uzależnień wśród młodzieży. ● Przenoszenie złych wzorców, zachowań do społeczności lokalnej.

5.2.7. UZALEŻNIENIA

UZALEŻNIENIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ● Środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów społecznych, ● Zaangażowanie organizacji pozarządowych, stowarzyszeń zajmujących się osobami uzależnionymi. ● Duża świadomość młodzieży na temat zagrożeń jakie niosą uzależnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Niski dostęp do terapii uzależnień. ● Niska samoocena osób uzależnionych. ● Słaba motywacja do zmiany. ● Społeczności lokalne nie włączają się w działania pomocowe na rzecz osób dotkniętych alkoholizmem. ● Niska świadomość istniejącego problemu, nieświadomość nałogu.

<ul style="list-style-type: none"> ● Działania profilaktyczne podejmowane przez instytucje działające w obszarze uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Brak oceny skuteczności działań profilaktycznych. ● Łatwy dostęp nieletnich do alkoholu, papierosów, narkotyków. ● Brak placówek zajmujących się terapią antynarkotykową. ● Brak wzorców postaw społecznych.
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Traktowanie uzależnień jako problemu społecznego. ● Wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. ● Zwiększenie stopnia świadomości na temat zagrożeń dla zdrowia jakie niosą używki. ● Realizacja przez szkoły programów profilaktyczno-wychowawczych, uaktywnianie w tym zakresie pedagogów, psychologów szkolnych i wychowawców. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrastający poziom alkoholizmu i narkomanii. ● Niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb. ● Niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych. ● Zwiększona dostępność do środków uzależniających. ● Negatywne konsekwencje wynikające z uzależnień dla rodziny. ● Wzrastające zagrożenie patologiami społecznymi.

6. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Dla prawidłowej realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych niezbędne jest wskazanie celów poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Należy wskazać zarówno cele strategiczne jak również operacyjne. Działalność władz powiatu powinna być zdeterminowana zasadami celowości i gospodarności. Formułowanie celów jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców, koniecznością zaspokojenia tych potrzeb

oraz tworzenia optymalnych warunków dla harmonijnego rozwoju, z uwzględnieniem hierarchii tych celów i pilności ich realizacji. Dlatego też formułuje się cele możliwe do zrealizowania, a na ich podstawie wyznacza zadania. Problemem pozostaje nadal niewystarczająca ilość środków finansowych, co prowadzi jedynie do realizowania celów priorytetowych o znaczeniu strategicznym. Analiza celów polega, zatem na opisanu przyszłej sytuacji, która zaistnieje, gdy zostaną rozwiązane najważniejsze zidentyfikowane problemy w gminie, przy uwzględnieniu lokalnych zasobów i możliwości ich wykorzystania.

Cele główne określono dla siedmiu obszarów.

1. Pomoc społeczna.
2. Niepełnosprawność.
3. Ochrona zdrowia.
4. Rynek pracy.
5. Oświata i kultura.
6. Bezpieczeństwo publiczne.
7. Uzależnienia .

Działania we wszystkich płaszczyznach życia społecznego będą skuteczne, gdy zaangażują się w nie wszyscy zainteresowani, również mieszkańcy, którzy poprzez swoją aktywność będą mieli znaczący wpływ na rozwój powiatu.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT oraz analizy ankiet „Problemy społeczne w opinii przedstawicieli instytucji działających na terenie Powiatu Lubaczowskiego” wypracowano następujące cele główne:

Obszar: Pomoc społeczna.

Cel: Kompleksowa i profesjonalna pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych

Obszar: Niepełnosprawność.

Cel: Wspieranie osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Obszar: Ochrona zdrowia.

Cel: Poprawa stanu zdrowia i zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych.

Obszar: Rynek Pracy.

Cel: Promocja zatrudnienia oraz aktywacja lokalnego rynku pracy.

Obszar: Oświata i kultura.

Cel: Rozwój kultury, edukacji i zagospodarowania wolnego czasu.

Obszar: Bezpieczeństwo publiczne.

Cel: Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu

Obszar: Uzależnienia.

Cel: Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień

6.1. CEL STRATEGICZNY NR 1

Kompleksowa i profesjonalna jakość usług w pomocy społecznej

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny:

Unowocześnienie istniejącej infrastruktury i systemu pomocy społecznej.

Zadania:

- 1) budowa systemu pomocy psychologicznej i prawnej dostępnej dla każdego bez względu na miejsce zamieszkania,
- 2) podnoszenie kwalifikacji przez pracowników socjalnych,
- 3) rozwój zatrudnienia socjalnego,
- 4) rozwój wolontariatu,
- 5) rozwój sieci placówek społecznych na bazie istniejących obiektów poprzez remonty i adaptację.

Cel operacyjny:

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób korzystających z systemu pomocy społecznej.

Zadania:

- 1) wdrażanie inicjatyw rozwojowych dla osób korzystających z systemu pomocy społecznej- pomoc w tworzeniu Spółdzielni Socjalnych, tworzenie centrum Integracji Społecznej,
- 2) szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej,
- 3) aktywizacja społeczna poprzez organizowanie warsztatów z psychologiem i doradcą zawodowym.

Cel operacyjny:

- Wsparcie rodzin, dzieci, osób młodych, które znalazły się w sytuacji kryzysowej

Zadania:

- 1) kierunki działania na rzecz rozwoju pieczy zastępczej opisane są na str. 12 i 13 Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lubaczowski na lata 2013-2015,
- 2) zainicjowanie powstania Grup Usamodzielnienia,

- 3) utworzenie miejsca tymczasowego pobytu dla matek samotnych, kobiet w ciąży i ofiar przemocy domowej,
- 4) współpraca samorządów gminnych i powiatu w zakresie pomocy dla rodzin wielodzietnych,
- 5) rozwijanie edukacji przedmałżeńskiej i poradnictwa rodzinnego,
- 6) podejmowanie działań mających na celu wzmocnienie więzi rodzinnych, promocja rodziny jako nadrzędnej jednostki społecznej.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy i partnerzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, policja, ośrodki zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz inne niewymienione podmioty.

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, inne.

6.2. CEL STRATEGICZNY NR 2

Wspieranie osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny:

Poprawa jakości życia osób starszych.

Zadania:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych- działania edukacyjne, integrujące,
- 2) inicjowanie tworzenia placówek działającej na rzecz osób starszych- kluby seniora. Placówka pobytu całodobowego dla osób w podeszłym wieku dostępna również dla osób w trudnej sytuacji materialnej,
- 3) rozwój współpracy ze szkołami w zakresie wspólnej organizacji czasu wolnego seniorów i młodzieży,
- 4) zapobieganie ubożeniu i wycofaniu z życia społecznego osób starszych,
- 5) profilaktyka zdrowotna osób starszych,
- 6) zwiększenie liczby opiekunów pomagających starszym w czynnościach życia codziennego w miejscu zamieszkania seniora.

Cel operacyjny:

Podjęcie działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- 1) usprawnienie systemu usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- 2) zwiększenie ilości sprzętu w darmowej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- 3) likwidacja barier architektonicznych dotyczących osoby niepełnosprawne: podjazdy do miejsc użyteczności publicznej, poprawa nawierzchni chodnikowej,'
- 4) zwiększenie liczby miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych przy Instytucjach użyteczności publicznej,
- 5) pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na działania wspierające aktywną integrację osób niepełnosprawnych,
- 6) ścisła współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 7) organizowanie imprez integracyjnych,
- 8) organizacja miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych - Inicjowanie powstania Zakładów Pracy Chronionej,

- 9) realizacja celów założonych w Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.
- 10) udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym w działaniach mających na celu poprawę jakości życia, poprzez tworzenie pełnej rehabilitacji leczniczej,
- 11) większe zaangażowanie władz w problemy osób niepełnosprawnych,
- 12) otwarcie miejsca dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy i partnerzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, policja, zakłady opieki zdrowotnej, wolontariat, Psychologiczno-Pedagogiczna oraz inne niewymienione podmioty.

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, PFRON, inne.

6.3. CEL STRATEGICZNY NR 3

Poprawa stanu zdrowia i zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych.

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny:

Zwiększenie dostępu do usług medycznych

Zadania:

- 1) poprawa jakości usług świadczonych przez placówki medyczne,
- 2) utworzenie oddziału kardiologicznego w SP ZOZ,
- 3) powstanie Poradni Zdrowia Psychicznego,
- 4) budowa lądowiska dla helikopterów przy SP ZOZ w Lubaczowie,
- 5) wyposażanie Szpitala w nowoczesny sprzęt ratujący życie,
- 6) modernizacja infrastruktury i wyposażenie ośrodków zdrowia na terenach gmin,
- 7) zatrudnienie wysokokwalifikowanej kadry medycznej,
- 8) rehabilitacja dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel operacyjny:

Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego

Zadania:

- 1) propagowanie zdrowego stylu życia,
- 2) propagowanie aktywności ruchowej,
- 3) wspieranie działań profilaktycznych z zakresu zapobiegania chorobom cywilizacyjnym,
- 4) rozszerzenie dostępności do lekarzy specjalistów, skrócenie czasu oczekiwania na wizytę,
- 5) zwiększenie dostępności do opieki medycznej w weekendy i święta.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy i partnerzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, wolontariat, Psychologiczno-Pedagogiczna oraz inne niewymienione podmioty.

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, NFZ, PFRON i inne.

6.4. CEL STRATEGICZNY NR 4

Promocja zatrudnienia oraz aktywacja lokalnego rynku pracy

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny:

Praca zgodnie z celami szczegółowymi „PROGRAMU PROMOCJI I ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY W POWIECIE LUBACZOWSKIM NA LATA 2011-2013”

Zadania:

- 1) zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych:
 - a) pomoc w przewyżnianiu trudności na rynku(zajęcia aktywizacyjne, poradnictwo zawodowe, szkolenia),
 - b) aktywizacja zawodowa młodzieży (doskonalenie zawodowe, wspieranie kształcenia, nabywanie doświadczenia zawodowego),
 - c) przeciwdziałanie i ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia (promowanie i finansowanie samozatrudnienia, doskonalenie zawodowe),
 - d) wspomaganie aktywności zawodowej osób powyżej 50 roku życia,
- 2) wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i samo zatrudnienia:
 - a) promowanie samo zatrudnienia wśród osób zatrudnionych,
 - b) udzielanie finansowego wsparcia przedsiębiorcom przy tworzeniu nowych miejsc pracy,

- 3) doskonalenie potencjału zawodowego osób bezrobotnych zgodnie z potrzebami rynku pracy:
 - a) dostosowanie ofert szkoleniowych do potrzeb lokalnego rynku pracy,
 - b) doskonalenie systemu szkoleń,
 - c) ułatwianie osobom bezrobotnym dostępu do różnych form kształcenia.
- 4) wspieranie Procesów integracji i adaptacji zawodowej osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy:
 - a) działania PUP na rzecz grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
 - b) udzielenie kompleksowego wsparcia kobietom na rynku pracy,
 - c) stworzenie systemu wsparcia,
 - d) wzrost aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
 - e) stworzenie bazy pomocowej dla potencjalnych klientów publicznych służb zatrudnienia.
- 5) doskonalenie działań publicznych służb zatrudnienia na rzecz rynku pracy:
 - a) promocja usług realizowanych przez publiczne służby zatrudnienia,
 - b) doskonalenie jakości usług na rynku pracy dzięki umiejętnościom nabytym na szkoleniach.

Cel operacyjny:

Działania długofalowe zasięgiem przekraczające ramy czasowe trwania Programu promocji zatrudnienia.

Zadania:

- 1) zainteresowanie inwestowaniem na terenie powiatu inwestorów zewnętrznych,
- 2) współpraca publicznych służb zatrudnienia ze Szkołami Ponadgimnazjalnymi w celu dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- 3) zwiększenie poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych,

- 4) stworzyć warunki do tworzenia lokalnych podmiotów gospodarczych,
- 5) wykorzystanie potencjału bliskości przejścia granicznego,
- 6) promowanie przedsiębiorczości,
- 7) przygotowanie terenów pod budowę i rozwój zakładów pracy dającym możliwość zatrudnienia mieszkańcom,
- 8) rozwój bazy gastronomicznej i hotelarskiej na terenie powiatu,
- 9) propagowanie utworzenia spółdzielni socjalnych zajmujących się pracą rzemieślniczą np. zakład szewski, krawiecki, naprawy sprzętu AGD.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, policja, zakłady opieki zdrowotnej, wolontariat, Psychologiczno-Pedagogiczna oraz inne niewymienione podmioty.

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, inne.

6.5. CEL STRATEGICZNY NR 5

Rozwój kultury, edukacji i zagospodarowania wolnego czasu.

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny:

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Zadania:

- 1) upowszechnianie edukacji przedszkolnej poprzez wzmocnienie istniejących placówek,
- 2) wdrażanie zajęć wyrównawczych w szkołach na każdym poziomie nauczania,
- 3) wprowadzenie profesjonalnego poradnictwa zawodowego w szkołach ponad gimnazjalnych,
- 4) prowadzenie zajęć dydaktyczno wyrównawczych dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 5) pozyskiwanie funduszy zewnętrznych aktywizujących młodzież,
- 6) propagowanie postaw proekologicznych.

Cel operacyjny:

Tworzenie warunków dla pożytecznego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.

Zadania:

- 1) promocja wolontariatu jako pożytecznej formy spędzania wolnego czasu,
- 2) zwiększenie repertuaru w kinie w Lubaczowie,
- 3) budowa basenu w mieście Lubaczowie,
- 4) promowanie aktywnego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież,
- 5) popularyzacja spędzania czasu wolnego z rodziną,
- 6) dbanie o rozwój sfery krajoznawczej i lokalnego patriotyzmu,
- 7) organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych,
- 8) zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań w szkołach i instytucjach kultury,
- 9) zaadaptowanie terenów zielonych na obrzeżach miasta na tereny rekreacyjne,
- 10) budowa obiektów sportowo- rekreacyjnych,
- 11) dalsza rozbudowa ścieżek rowerowych,
- 12) większe wsparcie ze strony władz dla klubów sportowych działających na terenie powiatu,
- 13) rozbudowa sieci bezprzewodowej „darmowego internetu” w Powiecie Lubaczowskim,
- 14) pozyskiwanie środków na rewitalizację obiektów zabytkowych,
- 15) wspieranie rozwoju muzeum w Lubaczowie oraz muzeów w gminach powiatu, propagowanie wielokulturowości regionu.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, policja, zakłady opieki zdrowotnej, wolontariat,

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, inne.

6.6. CEL STRATEGICZNY NR 6

Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny :

Tworzenie warunków bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Zadania:

- 1) otwarcie polsko-ukraińskiego Przejścia Granicznego Budomierz- Hruszew,
- 2) działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów,
- 3) zwiększenie miejsc parkingowych,
- 4) wyposażenie w nowoczesny sprzęt służb porządku publicznego,
- 5) działania prewencyjne Policji,

- 6) tworzenie systemów monitorujących newralgiczne obszary powiatu,
- 7) doszkalanie pracowników służb na terenie powiatu,
- 8) ulepszenie systemu pomocowego dla rodzin z różnymi kryzysami- progres Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- 9) zwiększenie bezpieczeństwa na drogach,
- 10) zapewnienie bezpieczeństwa granicom państwowych.

Cel operacyjny

Profilaktyka prewencyjna.

Zadania:

- 1) wsparcie programów różnych partnerów poprawiających bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w szkole, miejscu zamieszkania i wypoczynku,
- 2) szkolenie młodzieży w zakresie udzielania pierwszej pomocy i zachowania w sytuacjach zagrożeń,
- 3) organizowanie pokazów ratownictwa medycznego oraz drogowego,
- 4) zabieganie o środki Unijne na sprzęty ratujące życie,
- 5) spotkania w szkołach z policją służące pogłębieniu wiedzy na temat zagrożeń jakie cychają na uczniów w zależności od ich wieku,
- 6) działania szkoleniowe i edukacyjne np. podczas spotkań z rodzicami, uczniami pedagogami dot. Przeciwdziałania przemocy, alkoholizmowi i narkomani.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, Policja, zakłady opieki zdrowotnej, wolontariat, Straż Miejska, Straż Pożarna, Straż Graniczna. Psychologiczno-Pedagogiczna oraz inne niewymienione podmioty.

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, inne.

6.7. CEL STRATEGICZNY NR 7

Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień

Cele operacyjne i kierunki działania:

Cel operacyjny:

Rozwój systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zadania:

- 1) promocja i wspieranie klubów AA oraz organizacji pozarządowych działających na zecz osób uzależnionych i ich rodzin,
- 2) inicjowanie tworzenia grup wsparcia,
- 3) zwiększenie dostępności do usług medycznych dla osób uzależnionych,
- 4) powstanie Grupy Anonimowych Narkomanów,
- 5) organizowanie i wspieranie punktów konsultacyjnych dla uzależnionych i ich rodzin.

Cel operacyjny:

Rozwój profilaktyki uzależnień

Zadania:

- 1) organizowanie kampanii informacyjno profilaktycznych na temat uzależnień,
- 2) przeprowadzanie akcji profilaktycznych w szkołach,

- 3) organizowanie imprez o tematach antyalkoholowych i antynarkotykowych,
- 4) publikacja poradników i informatorów dla osób uzależnionych o dostępnych formach pomocy,
- 5) podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat zróżnicowanych form uzależnień.

Czas realizacji:

Okres realizacji strategii 2013-2020.

Realizatorzy celów:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje Pozarządowe, Samorządy Gminne i Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, policja, zakłady opieki zdrowotnej, wolontariat, Psychologiczno-Pedagogiczna oraz inne niewymienione podmioty.

Źródło finansowania:

Środki budżetów gminnych i powiatowego, pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, skarb państwa, środki poza unijne, organizacje pozarządowe, wsparcie finansowe osób prywatnych i firm, inne.

6. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 wskazuje kierunki, cele i zadania realizowane w obszarze polityki społecznej na terenie Powiatu Lubaczowskiego. Niezmiernie ważnym jest, aby *partnerstwo* stanowiło istotną zasadę wdrażania Strategii, termin ten oznacza włączenie w proces podejmowania decyzji ich realizację odpowiednich szczebli władz wspólnotowych i krajowych, jak również instytucji i środowisk regionalnych i lokalnych najlepiej znających potrzeby i możliwości swojego regionu. Zakłada się, iż realizacja założeń Strategii oparta będzie na współpracy wszystkich realizatorów tj. samorząd województwa, samorząd Powiatu Lubaczowskiego, samorządy gminne, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, służby zatrudnienia, ośrodki zdrowia i edukacji oraz organizacje pożytku publicznego, a także innych instytucji. Obecność wszystkich wymienionych partnerów jest niezbędnym warunkiem do realizacji nakreślonych w Strategii celów. Urzeczywistnienie celów określonych w Strategii nie może odbyć się bez identyfikacji wielkości środków finansowych przeznaczonych na sfinansowanie wyznaczonych przedsięwzięć, będzie ona przeprowadzana etapowo przy konstruowaniu rocznych harmonogramów działań. Środki własne realizatorów Strategii powinny być przewidziane przy pracach nad budżetem. Źródła finansowania założeń Strategii przedstawiają się następująco:

- 1) środki własne realizatorów (samorządu powiatowego i samorządów gminnych),
- 2) środki z funduszy Unii Europejskiej,
- 3) środki z PFRON, NFZ,
- 4) budżet Państwa.

Nadrzędnym celem powstania niniejszego dokumentu strategicznego była poprawa ogólnej sytuacji społecznej mieszkańców, w szczególności grup będących w najniższej społecznej kondycji: osób niepełnosprawnych, rodziny i dzieci, osób starszych, grup zagrożonych marginalizacją społeczną. Podejmowane działania będą przyczyniały się do eliminacji ograniczeń i zagrożeń związanych z ich funkcjonowaniem w społeczeństwie. Ponadto Strategia umożliwi kontynuowanie przedsięwzięć, które już pozytywnie wpłynęły na sytuację społeczną Powiatu. Strategia jest instrumentem dla działań władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej oraz wszystkich, których działanie przyczynią

się poprawy sytuacji społecznej mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego. Powinna pobudzać do działania stowarzyszenie i organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego Powiatu. Kierunki działań zawarte w dokumencie powinny dotrzeć do najbardziej potrzebujących i włączyć ich do współpracy. Dokument powinien być monitorowany i poddawany okresowym weryfikacjom, w tym celu powołano Zespół ds. aktualizacji Strategii, którego zadaniem jest również koordynowanie i monitorowanie Strategii. Na podstawie dokonujących się zmian, procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych na terenie Powiatu Lubaczowskiego przeprowadzony zostanie proces aktualizacji zapisów Strategii.

ZAKOŃCZENIE

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim na lata 2013-2020” jest dokumentem wyznaczającym kierunki działania w obszarze polityki społecznej opierając się na istniejącym już lokalnym systemie pomocy społecznej. Zakłada dalszy rozwój pomocy społecznej propagując jednocześnie powstawania nowych placówek, proklamuje konieczność budowania zintegrowanego systemu wsparcia dla grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją. Wskazuje też nowe formy pomocy oraz różnorodne formy aktywności lokalnej konieczne dla budowania spójnego systemu wsparcia społecznego. Skuteczność realizacji kierunków działań Strategii zależy będzie od zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację tej polityki, stanowi wyzwanie dla wszystkich mieszkańców powiatu oraz organizacji działających w sferze społecznej. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Strategia dokument otwarty i „elastyczny”, tzn. może i powinien podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, a także specyficznymi potrzebami powiatu. Strategia jest wyznacznikiem obszarów, na których można tworzyć programy działań, przez których realizację będzie można osiągnąć priorytety i kierunki działań określone w niniejszym dokumencie.

Realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim na lata 2013-2020 to wprowadzenie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej, w tym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Celem Strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz rynku zatrudnienia i promowania przedsiębiorczości. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu. Poprzez cele, kierunki działania oraz propozycje projektów zawartych w dokumencie ma dotrzeć do najbardziej potrzebujących i włączyć ich do współpracy.

Spis tabel:

Tabela nr 1- Podstawowe dane na temat Powiatu Lubaczowskiego, str. 18

Tabela nr 2 - Struktura ludności wg płci, str. 18

Tabela nr 3 - Wysokość przyrostu naturalnego z podziałem na gminy w latach 2010-12, str.20

Tabela nr 4 - Saldo migracji w latach 2010-2012, str. 20

Tabela nr 5 - Liczba mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego w latach 2010-2011 w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny, str. 21

Tabela nr 6 - Jednostki podległe KPP Lubaczów, str. 32

Tabela nr 7- Postępowania wszczęte i stwierdzone w latach 2010- 2012, str. 32

Tabela nr 8- Przesłębpczość kryminalna w latach 2010- 2012, str. 33

Tabela nr 9- Przesłębpczość w latach 2010-2012, str. 34

Tabela nr 10- Liczba rodzin zastępczych/ Liczba wychowanków z Powiatu Lubaczowskiego, str.42

Tabela nr 11- Wydatki na pomoc dla rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo wychowawczych, str. 43

Tabela nr 12- Zadania realizowane przez PCPR ze środków PFRON, str. 44

Tabela nr 13- Wykaz Ośrodków Pomocy Społecznej W Powiecie Lubaczowskim, str. 48

Tabela nr 14- Liczba rodzin objętych pomocą OPS z podziałem na przyczyny, str. 49

Tabela nr 15- Liczba mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej w Powiecie Lubaczowskim, stan na dzień 28.02.2013r., str. 50

Tabela nr 16- Liczba dzieci z powiatu lubaczowskiego umieszczonych w placówce opiekuńczo wychowawczej w Nowej Grobli w latach 2010-2012, str. 60

Tabela nr 17- Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w 2012r. z podziałem na gminy, str. 63

Tabela nr 18- Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie w latach 2010-2012, str. 65

Tabela nr 19- Liczba osób zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2010- 2012, str. 65

Tabela nr 20- Liczba rodzin korzystających z powodu bezrobocia ze świadczeń OPS-ów, str. 67

Tabela nr 21- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń przyznawanych przez OPS-y z powodu ubóstwa, str. 69

Tabela nr 22- Liczba wydanych orzeczeń dla osób po 16 roku życia z podziałem na przyczyny niepełnosprawności, str. 72

Tabela nr 23- Liczba wydanych orzeczeń dla osób poniżej 16- go roku życia, str. 74

Tabela nr 24 - Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności z podziałem na gminy, str. 75

Tabela nr 25- Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych z PUP w Lubaczowie w latach 2011-2012, str. 76

Tabela nr 26- Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubaczowie z podziałem na poziom wykształcenie przedstawia, str. 77

Tabela nr 27- Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie według stopnia niepełnosprawności, str. 78

Tabela nr 28- Liczba rodzin korzystających w 2010-2012r. ze świadczeń OPS przyznanych z powodu długotrwałej choroby, str. 78

Tabela nr 29- Liczba rodzin korzystających ze świadczenia z tytułu długotrwałej choroby z podziałem na poszczególne gminy, str. 79

Tabela nr 30- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, str.80

Tabela nr 31- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, str. 81

Tabela nr 32- Dane dotyczące przemocy w rodzinie, str. 82

Spis wykresów:

Wykres nr 1- Liczba mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego w latach 2010-2011 w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny, str. 21

Wykres 2- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS z powodu ubóstwa, str. 70

Wykres nr 3- Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Lubaczowskim z podziałem na stopnie niepełnosprawności, str. 73

Wykres nr 4- Struktura schorzeń najczęściej występujących wśród osób niepełnosprawnych., str. 74

Wykres nr 5- Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Lubaczowie w stosunku do ogółu bezrobotnych, str. 77

Wykres nr 6- Problemy społeczne, str. 85

Wykres 7- Atuty Powiatu Lubaczowskiego w opinii ankietowanych, str. 86

Wykres nr 8- Słabe strony Powiatu Lubaczowskiego w opinii ankietowanych, str. 88

Do napisania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych posłużyły materiały uzyskane ze stron internetowych:

- 1) www.mow.zplubaczow.com
- 2) www.lo-lubaczow.pl
- 3) www.zs-lubaczow.com
- 4) zs.eoleszyce.pl
- 5) www.dps-wielkieoczy.iap.pl
- 6) dps.elubaczow.pl
- 7) www.dps.rudarozaniecka.elubaczow.pl
- 8) www.puplubaczow.pl
- 9) www.poradnia.lubaczow24.com
- 10) www.lubaczow.powiat.pl
- 11) www.pcprlubaczow.pl
- 12) www.konkatedra.lubaczow.pl
- 13) www.narol.pl
- 14) www.podkarpacka.policja.gov.pl
- 15) www.kppsplubaczow.internetdsl.pl
- 16) www.szpital.lubaczowski.com
- 17) www.stat.gov.pl